

Język białoruski, ukraiński, litewski, kaszubski i łemkowski

Opracowanie

dr Paulina Olechowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Monika Sydor (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Renata Pawlak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)
Danuta Pioch (współpracownik Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Joanna Dobkowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00, fax 22 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.gov.pl
www.cke.gov.pl

SPIS TREŚCI

I. JĘZYK BIAŁORUSKI	4
Poziom podstawowy.....	4
1. Opis arkusza	4
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	4
3. Przebieg egzaminu.....	5
4. Podstawowe dane statystyczne.....	6
Poziom rozszerzony	8
Komentarz	8
II. JĘZYK UKRAIŃSKI.....	18
Poziom podstawowy.....	18
1. Opis arkusza	18
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	18
3. Przebieg egzaminu.....	19
4. Podstawowe dane statystyczne.....	20
Poziom rozszerzony	23
1. Opis arkusza	23
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	23
3. Przebieg egzaminu.....	24
4. Podstawowe dane statystyczne.....	25
Komentarz	26
III. JĘZYK LITEWSKI	41
Poziom podstawowy.....	41
1. Opis arkusza	41
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	41
3. Przebieg egzaminu.....	42
4. Podstawowe dane statystyczne.....	43
Poziom rozszerzony	46
1. Opis arkusza	46
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	46
3. Przebieg egzaminu.....	47
4. Podstawowe dane statystyczne.....	48
Komentarz	49
IV. JĘZYK KASZUBSKI	66
Poziom rozszerzony	66
1. Opis arkusza	66
2. Dane dotyczące populacji zdających.....	66
3. Przebieg egzaminu.....	67
4. Podstawowe dane statystyczne	68
Komentarz	70
V. JĘZYK LEMKOWSKI.....	82
Poziom rozszerzony	82
1. Opis arkusza	82
WNIOSKI I REKOMENDACJE	83

Język białoruski

Poziom podstawowy

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z języka białoruskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Долю каб бачыў у родным народзе...*, którego autorem jest Ніл Гілевіч, odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte; do tekstu *Фэйсбук дазваляе быць бессаромнымі* (Віталь Цыганкоў) – 3 zadania krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu prozatorskiego i brzmiał *Ці варта рабіць дабро? Паразважай над праблемай і абгрунтуй свой погляд. Звяртайся да прыведзенага ніжэй фрагмента аповесці Аблава Васіля Быкава, цэлага творца і іншага тэксту культуры. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji utworu lirycznego (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Беластоцкі край*, którego autorem jest Алесь Барскі. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie).

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej z języka mniejszości narodowej w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Oprócz wymagań z IV etapu edukacyjnego (poziom podstawowy) obowiązywały wymagania z wcześniejszych etapów edukacyjnych.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		125
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	125
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	125
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	125
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	80
	mężczyźni	45
	bez dysleksji rozwojowej	114
	z dysleksją rozwojową	11

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	1
	niewidomi	0
	słabosłyszący	1
	niesłyszący	0
	Ogółem	2

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu			23 maja 2019
Czas trwania egzaminu			170 minut
Liczba szkół			2
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			4
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ²	w przypadku		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz)			0

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)	Odsetek sukcesów**
ogółem	125	26	100	72	100	72	15	99%
w tym:								
z liceów ogólnokształcących	125	26	100	72	100	72	15	99%
z techników	-	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

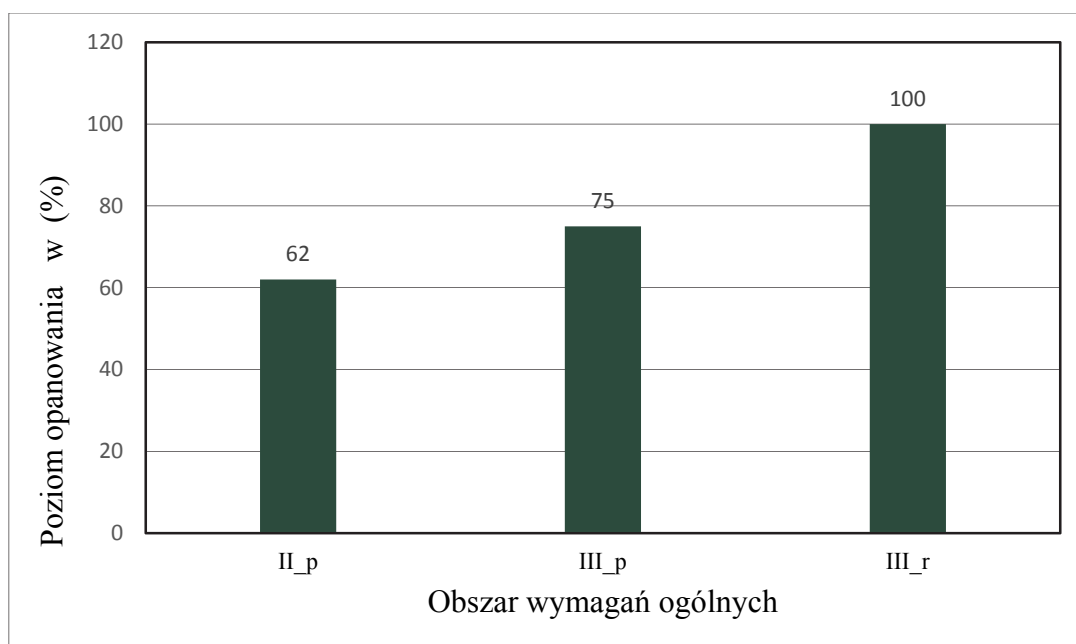
** Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12) odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	69
2.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstu, a w nim znaczenia wyrazów, grupy zdań uporządkowanych w akapicie.	82
3.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym.	3. 11) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów (gimnazjum).	35
4.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym.	3. 11) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów (gimnazjum).	32
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.11) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego.	69
6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.7) rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje argumenty (gimnazjum).	58
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.13) dostrzega zróżnicowanie słownictwa: [...] rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (gimnazjum).	60
8.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) nazywa zastosowane w tekście środki językowe.	44
9.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie	2.9) nazywa i wskazuje zastosowane w tekście środki językowe.	61

	zawartych w nich informacji.		
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi – wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej.	73
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); 4.10) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	97
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	96
Spójność lokalna			98
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum).	90
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wyrażania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	62
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	64

Wykres 2. Poziom wykonania zadań w obszarze wymagań ogólnych

Poziom rozszerzony

Do tegorocznej edycji egzaminu z języka białoruskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiła jedna osoba. Wszystkie pozostałe osoby (11) to laureaci i finaliści olimpiady z języka białoruskiego, którzy byli zwolnieni z egzaminu maturalnego i na świadectwie mają wpisany wynik maksymalny.

Komentarz

1. Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej

Część I egzaminu pisemnego obejmowała rozwiązanie dwóch wiązek zadań i sprawdzała umiejętności rozumienia tekstów publicystycznych na co najmniej dwóch poziomach: znaczeń oraz struktury i komunikacji.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach

Zadania 1.–5.

Rozumienie sensów tekstu na poziomie znaczeń – wyszukiwanie informacji złożonych

Pierwsza wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Долю каб бачыў у родным народзе...* (Ніл Гілевіч). Problematyka tekstu dotyczyła tragicznych losów wybitnego białoruskiego pisarza Janka Kupały, jej zrozumienie było podstawą do rozwiązania zadań 1.–5. sprawdzających umiejętności z II obszaru podstawy programowej.

W zadaniu 1. należało odczytać tekst, uwzględniając zawarte w nim informacje zarówno jawne, jak i ukryte, a następnie określić i uzasadnić stosunek autora do Janka Kupały. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 69%), zdający nie mieli problemu z określeniem stosunku do postaci Kupały, ale ze zwięzłym uzasadnieniem znajdującym swoje uzasadnienie w tekście.

Zadanie 2. dotyczyło zrozumienia sensu poszczególnych akapitów tekstu. Polegało ono na wyszukaniu informacji i podobnie jak w latach ubiegłych, okazało się dla zdających łatwe (poziom wykonania – 82%).

W zadaniu 3. zdający mieli dopasować po jednym znaczeniu do trzech podanych związków wyrazowych, słownictwo dotyczyło tekstu. Zadanie sprawdzało rozumienie tekstu na poziomie znaczeń, a konkretnie dostrzeganie różnic pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów i odwoływało się do umiejętności zawartych w podstawie programowej dla gimnazjum. Zadanie okazało się dla zdających trudne, poprawnie wykonało to polecenie jedynie 35% zdających. Większość nie potrafiła skorzystać ze słowników językowych dostępnych w sali.

Również zakres gimnazjalny sprawdzało zadanie 4., w którym należało dobrać synonimy do słów z tekstu *миг* i *доля*. Dla zdających okazało się ono trudne (poziom wykonania – 32%). Większość zdających nie potrafiła dobrać synonimu do słowa *миг*.

Zadania 6.–9.

Druga wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Фэйсбук дазваляе быць бессаромнымі* (Віталь Цыганкоў). Tekst przedstawiał różnice między sposobem komunikowania się w przestrzeni wirtualnej i realnej.

Rozumienie tekstu na różnych jego poziomach

Zadanie 6. stanowiło wprowadzenie do analizy tekstu i wymagało jego odczytania na poziomie znaczeń dosłownych i ukrytych, ale także rozpoznania argumentacji autora do tezy postawionej w tytule artykułu. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 58%). Najczęściej występujące błędy polegały na tym, że maturzyści nie potrafili odnaleźć argumentu zaprzeczającego obecnej w tytule tezie, albo nie podejmowali rozwiązania zadania, albo tworzyli argumentację niezgodną z treścią tekstu.

W zadaniu 7. sprawdzane było rozumienie tekstu na poziomie znaczeń, a konkretnie zastosowanie w tekście słów obcego pochodzenia. To zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 60%). Kłopot sprawiło zdającym odnalezienie synonimu do słowa *спрэчка*, przez co dostawali za rozwiązane zadania 0 punktów.

Świadomość językowa i stylistyka

Zadanie 8. wymagało rozpoznania cech języka i struktury tekstu. Zdający miał ustalić, które z podanych cech języka występują w tekście W. Cyhankoua. Zadanie miało charakter zamknięty. Za poprawne wskazanie 4 odpowiedzi zdający mógł otrzymać 2 punkty, za poprawne wskazanie trzech odpowiedzi – otrzymywał 1 punkt. Zadanie okazało się trudne (poziom wykonania – 44%). Zdający w większości poprawnie wskazywali na obecność w artykule pytań retorycznych, część zdających nie wie na czym polega różnica między zdaniem oznajmującym a wykrzyknikowym i błędnie zaznaczała, że w tekście występują zdania wykrzyknikowe, a także nie potrafiła odnaleźć przykładów neologizmów i frazeologizmów.

W zadaniu 9. należało wybrać przykład środka stylistycznego występującego w ostatnim akapicie i określić jego rodzaj. To zadanie większość zdających – 61 % rozwiązała poprawnie i otrzymała punkt. W pozostałych przypadkach brak punktu wynikał z braku nazwy środka stylistycznego zastosowanego w tekście.

2. Problem „pod lupą”

Streszczenie

Zadanie 5. polegało na napisaniu streszczenia tekstu *Долю каб бачыў у родным народзе...* (Ніл Гілевіч). o objętości 40–60 słów, to ograniczenie raczej wszyscy wypełnili. Zadanie było dla zdających umiarkowanie trudne (poziom wykonanie – 69%) na granicy z łatwym. Większość zdających ze zwięzłym przedstawieniem treści artykułu nie miała kłopotów. Jedna osoba nie podjęła się rozwiązania zadania. Ci, którzy nie otrzymali pełnej punktacji za rozwiązanie tracili punkty za brak spójności, brak logicznej ciągłości wywodu, nieumiejętność zapisania ogólnej konkluzji, która wywód zamyka. Niżej przedstawiono streszczenie w pełni poprawne oraz przykłady streszczeń z typowymi błędami popełnianymi przez zdających.

Przykład 1. Zdający mieści się w obrębie wskazanej liczby słów, zastosował adekwatny do formy wypowiedzi poziom uogólnienia tekstu, streszczenie jest logicznie i spójne. Streszczenie w pełni poprawne – 3 punkty.

Przykład 1.

Галоўнай тэмай тэксту ёсць доля Янкі Купалы. Прадэманструваў яго постаці, Купала пераможна ў трагедыю Беларусі. Паэт верыў і чакаў – змагаўся літаратурнаю творчасцю за Беларусь. У канцы 20-х гадоў зразумеў, што сваімі словамі не дапаможа народу, ён не будзе мог сказаць таго, што хоча і іншыя, якія жывуць верай.

Przykład 2. Zdający mieści się w wyznaczonym przedziale słów, ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, jednak nastąpiły pewne zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia – 2 punkty.

Przykład 2.

У тэксце прадставлены ёсць Янка Купала і яго літаратурнае жыццё. Аўтар прадставіў яго прагінай постаці ёсць Купала. Апісвае яго жыццё і творчасць. У канцы апісвае што Купала зразумеў, што ён не можа сваімі словамі не дапаможа народу, у гісторыі сучаснай літаратуры ён не можа прадэманструваць і ён перажывае некалькі момантаў. Аўтар паказваў яго трагічнай постаці ёсць Янка Купала.

Przykład 3. Zdający ogólnie zarysowuje temat poruszany w tekście, jednak występują zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia, brak w streszczeniu odwołania do głównej treści tekstu, kolejne części wypowiedzi nie wiążą się w logiczną całość – 1 punkt.

3. Wypracowania

Zadanie 10. – wypracowanie

Zadanie 10. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku białoruskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym. Zdający mieli do wyboru: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Podstawę każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu prozy ukierunkowana poleceniem zawierającym problem, który należało rozwiązać, w drugim temacie – nieukierunkowana interpretacja wiersza lirycznego.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymagania stawiane dłuższymi wypowiedziami, czyli liczyć minimum 250 słów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

W całości na 0 pkt oceniano prace niemające charakteru argumentacyjnego (pozbawione stanowiska wobec problemu lub koncepcji interpretacyjnej, np. będące streszczeniem tekstu, biografią autora, rozwijające myśli niezwiązane z poleceniem) oraz zawierające kardynalne błędy rzeczowe, świadczące o nieznajomości tekstu kultury lub kontekstu interpretacyjnego, do którego odwoływał się zdający.

Тема 1. Ці варта рабіць дабро? Паразважай над праблемай і абгрунтауй свой погляд. Звяртайся да прыведзенага ніжэй фрагмента аповесці *Аблава* Васіля Быкава, цэлага твора і іншага тэксту культуры. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў.

Wymaganiem postawionym przed maturzystą było napisanie dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym w języku białoruskim. Podstawą jej tworzenia było wielostronne rozważenie i rozstrzygnięcie zagadnienia, czy warto jest czynić dobro. Tekstem literackim, który miał dostarczyć podstawowych argumentów, był fragment *Oblawy* Wasyla Bykawa. Aby umotywować swoje stanowisko maturzysta powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu, określić jego problematykę, odnieść się do całej lektury i wybranego tekstu kultury.

Poniżej przykład wypracowania (Przykład 5.), w którym realizacja wszystkich kryteriów została oceniona na maksymalną liczbę punktów.

Zdający zrozumiał zawarty w temacie problem oraz postawił tezę. Zawarł w pracy uzasadnienie, które jest trafne (zawiera logicznie poprawne argumenty, czyli stwierdzenia poparte przykładami za przyjętym rozwiązaniem problemu), szerokie (trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu) i pogłębione (wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia).

Przykład 5.

WYPRACOWANIE

na temat nr. 1

Чалавек у сваім жыцці мае перад сабой многа выбараў. Ён можа памогальнік ані і быць аб'якаваным на крміду іншых. Я думаю, што варта рабіць добра, нават калі атрымліваем за тое нейдзячнаны ад людзей. Мы жывем у грамадзе і мы павінны быць ~~на~~ апорай адзін для другога.

На-першае, сапраўдны чалавек калі мае больш чым у іншых, ён хоча падзяліцца і жыць у згодна з сваім сумненнем. Хведар Ву́да, герой „Аб'яві” Ваімя Бякава, курыў напатарню за узаборваннем сёна Ніколка. Ён дазваляў напачаць чым: ~~людзям~~, сваім сумленнем, радні, людзям з сумленнем вёсак. Хведар нікому не адмаўляў, пераважылі як хто хацеў, а пачаў, хто кожны мог. Гэта паказвае, што Ву́да быў ~~да~~ добрым чалавекам, але не ўіі яму за тое падзякавалі. Калі ў яго сям’і пачаўся галад ён пайшоў да Зміцера, які „трыў год быў вінен яму трыццаць рублёў зрошай”. ~~Аляксандра~~ Ву́да „атрымаў душо” і ~~у~~ у пачасе Зміцер запрапачаваў „на пасаджэнні раскулачаны Хведар”. Герой за свайго дабраці атрымаў пачаўшы, але нават тады ён захаваў сваё ~~на~~ чыіву душы. ~~Ву́да~~ ~~быў~~ ~~така~~ ~~грамад~~ ~~танкі~~ і не хацеў паісці на такім чалавеку. Гэта паказвае, што Ву́да рабіў добра, таму што ён так хацеў, ~~але~~ ведаў ~~што~~ аб тым, ~~што~~ што людзі напачу быць нейдзячым. Нейдзячым на тое ён паступаў згодна з сваім сумненнем ^{ан} і захаваў сваё чалавечнасць.

Хведар добра трактаваў свайго сёна Ніколка, кажаў

яго. Данамагай цим мовдзім, быў проста ~~хат~~ добрым чалавекам. Аднак калі ён трапіў на работу ў і адвернуўся ~~з~~ ад яго. Роўда ў аднаве на работу Роўду, які ўцякаў з мёвамі, браў удзел яго ўласны сын Мікоша. Дзіўны шчыры крычачы на яго ўбачыўшы яго крычачы, а не данамагай. Роўда мінога дрэннага не зрабіў у жыцці, а і ёс так яго папрактваў. Ён зацікаў у бацьце на вачах сына Аднак Хведар да канца не шкадаваў сваіх выбараў, ён перажыў сваё жыццё ў згодзе з самым сабой. Добра быў верны ўласным перакананням і адчуваў сабе добра калі данамагай.

Нягледзячы на характар і выбары іншых трэба рабіць так, каб мы былі задаволены з ~~сваго~~ свайго дзейнічань. Макарычых Волька, гераіня твора, Макарычых Волька "Кузьмич Чорнага, стала лекарам і ~~вот~~ вырашала ў родным старажытна дапамагала сваёй матці, не зважаючы на ўсё перашкоды Сафрон Дзядзюня хацеў аднавіць на ~~Вольку~~ Вольку за змавагу ў мінулым. Пісаў на яе і не дазваляў дамоў і перашкодаў для яе ў марш каб застацца лекарам. Аднак калі ён моцна захварэў, то хацеў каб Волька яго выратавала. Яна сама калі пацула ад хворыні найшла да Сафрона. Пачала яго лячыць, але калі хацела выпісаць рэцэпт і шукала папера, то знайшла чарнавікі яго дамоў. Волька нягледзячы на тое далей лячыла Сафрона. Захаваўшы як сапраўднага добрага чалавека. Яна выратавала Дзядзюню і не хацела пакінуць. Далей рабіла тое, што кахала і гэтае здарэнне не мела ўплыву на яе рашэнне ад астановкі ў роднай вёсцы. Макарычых Волька рабіла дабро нягледзячы на

мнєм здарэннї. Яна захавалася згодна з ~~яе~~ ^{ае} сумненнєм і характарам.

Падсумавоўчы мае разважаннн ~~я~~ ^а наву сцвердзюць, што варта рабіць дабра, нават калі атрымліваем за тое найменшае ад людзей. Добра нельга абмяркоўваць на падставе ці гэта ёсць выгаднае ці не, ~~я~~ ^а трэба рабіць. І ўсё так, каб быць згодным з чалавечымі пачуццямі і дапамагаць іншым. Таму ~~я~~ ^а мы можам сапраўды назваць ~~я~~ ^а сабе чалавекам.

Temat 1. był chętnie wybierany przez maturzystów. Na uwagę zasługuje fakt, że większość zdających (73 %) sformułowała stanowisko adekwatne do problemu podanego w poleceniu oraz uzasadniła je trafnie i szeroko. Znaczna większość zdających otrzymała także maksymalną liczbę punktów za poprawność rzeczową (97%), zamysł kompozycyjny (96%) i spójność lokalną (98%). Najmniej punktów otrzymywali zdający za język pracy: za poprawność językową 62% zdających otrzymało maksymalną liczbę punktów, a za poprawność zapisu – 64%. Za stosowny styl maksymalną punktację otrzymało aż 90% zdających.

Temat 2. Зрабі аналіз верша. Пастаў інтэрпрэтацыйны тэзіс і абгрунтуй яго. Твая праца павінна налічваць не менш за 250 слоў zawierał polecenie interpretacji wiersza Alesia Barskiego *Беластоцкі край*.

Podstawą rozwiązania zadania jest nieukierunkowana interpretacja tekstu poetyckiego. Piszący powinien sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną wyrażającą nadrzędny sens utworu i uzasadnić ją argumentami, które wynikają z odczytania sensu utworu, zawierają elementy sfunkcjonalizowanej analizy oraz kontekstów interpretacyjnych (np. historycznoliterackiego, historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego) pogłębiających odczytane sensy tekstu poetyckiego.

Temat 2. był rzadko wybierany przez maturzystów. Większość zdających przyjęła koncepcję interpretacyjną niesprzeczną z tekstem. Aby pogłębić interpretację, niektórzy zdający przywoływali konteksty literackie, jednak ich nie rozwijali. Istotą kontekstu interpretacyjnego jest rozwinięcie, pogłębienie odczytanych sensów interpretowanego wiersza, a nie jedynie odwołanie do tytułów innych tekstów kultury podejmujących ten sam problem czy motyw.

Przykład 6.

Усно з даўніх лет айтаря і паэтыя шукалі
творчага натхнення ў розных асрэхтах на-
жывуца. Вельмі многа з ніх затрымвалася
пры не толькі роднай айчыне, а мусым, дзе
яны раздзісь. Як мы ведаем, тамавек з тасам
патэнае утажасць звай спадчыну, а для
нек нейкіх людзі з талентам кастаўкім
яна з'яўляецца каштаўнасьцю. Алясь Барскі,
как ардын з творцаў, катарыя адчуваюць
айчыню прывязанасьць да айчыны, у сваім
вершы „Беластоцкі край” прыхілае чераз
апісанне добрых якасьці Беларускай паруды
тэму тоснасьці тамавека з родную зямлёю.
У першых вершы айтар абазначае, што ён
літвіць айчынай сабою Беларускай, з
якую звязані яго лёс. На гэтай зямлі а
ён знаходзіць многа тако, што ў яго
сэрцы мае спецыяльную тасу. На
Беластоцкай зямлі чудатная прырода, якая
захапляе і ўспакідае людзі. Барскі зьвртае
ўвагу на прыгожасьць мясц, далін і паля.
Адмяняе таксама сонца, а цэную прыроду
звязьвае з іншымі чыннасьцямі як
родныя песні – усё гэта падтрымвае
тамавека і ўдзяўвае патрыяі інтэраўні
з Беларускай зямлёю. Айтар аднак
субаржае: „Мой да вас – мая адветная
паўчасьць”. Нам проста трэба любіць і

цвотаць такіх месцаў, а не рабіць гэта, калі нам захопцяцца ўзеляжым, гэта, мя ўдзель адчуваць добры і спакой, а нашое ~~жыццё~~ жыццё будзе гарманічнае.

У трэцяй частцы Алякс Барскі нават успамінае канкрэтныя гарады – Сіджэвічы, Байнаўку ці Фельск. Мы можам падумаць, што для аўтара гэта месца адпавядае такія, што ён жыў у такіх асяродках як „Ціхая“ або „Зелёная“. Ужо Паксама рэцэнзійна аформіць твор паказвае на спакой і гармонію мірнага „я“.

Паксама вяртае квестыю аформіць прыроды і спакою аўтара з'яўляюцца мова і рэлігія. Алякс Барскі падкрэслівае, што на Беларусі да сённяшніх дзён розная мова, а шмат хадзіць у шэрагу. Што цікавае, пра народных рэчах гаворыць Уладзімір Караткевіч у вершы „На Беларусі Бог жыў“. Хоць не ўспамінае ён пра Беларусі, ён таксама выкарыстаў ~~тэма~~ тэма з розных краёў: абазначыў асаблівую прыроду, старую мову і рэлігію.

Падсумоўваючы, Алякс Барскі ў вершы „Беларускі ~~гара~~ край“ апісвае добрыя якасці гэтай зямлі, гаворыць адначасова пра тэма і гаворка са сваёй спадчынай. Пасля прачытання твора, мы можам адчуць, што аўтар стараецца нас і захаваць, і давесці да свядомасці, што гэта наша не маем, а гэта каў даць пра тое, што наша.

Poziom rozszerzony

W tegorocznej edycji do poziomu rozszerzonego z języka białoruskiego przystąpił jeden maturzysta.

Język ukraiński

Poziom podstawowy

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z języka ukraińskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Мистецтво спілкування*, którego autorką jest Юлія Комарніцька, odnosiły się 4 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz 1 zadanie zamknięte; do tekstu *Саморух в Україні, який поступово стає трендом* (Любка Дереш) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi oraz 3 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu prozatorskiego i brzmiał *Еміграція – трагедія чи шанс для людини? Поміркуй над проблемою, беручи до уваги наведені уривки твору Василя Стефаника Камінний хрест та звернись до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji wiersza (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Порідшала земля тужава твердь*, którego autorem jest Василь Стус. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie).

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej z języka mniejszości narodowej w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Oprócz wymagań z IV etapu edukacyjnego (poziom podstawowy) obowiązywały wymagania z wcześniejszych etapów edukacyjnych.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		67
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	67
	z techników	0
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	36
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	15
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	16
	ze szkół publicznych	67
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	48
	mężczyźni	19
	bez dysleksji rozwojowej	52
	z dysleksją rozwojową	15

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	2
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	ogółem	2

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu			23 maja 2019
Czas trwania egzaminu			170 minut
Liczba szkół			4
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ⁴ (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)			0

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

⁴ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

⁴ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)	Odsetek sukcesów**
ogółem	67	30	100	76	78	72	16	100%
w tym:								
z liceów ogólnokształcących	67	30	100	76	78	72	16	100%
z techników	-	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

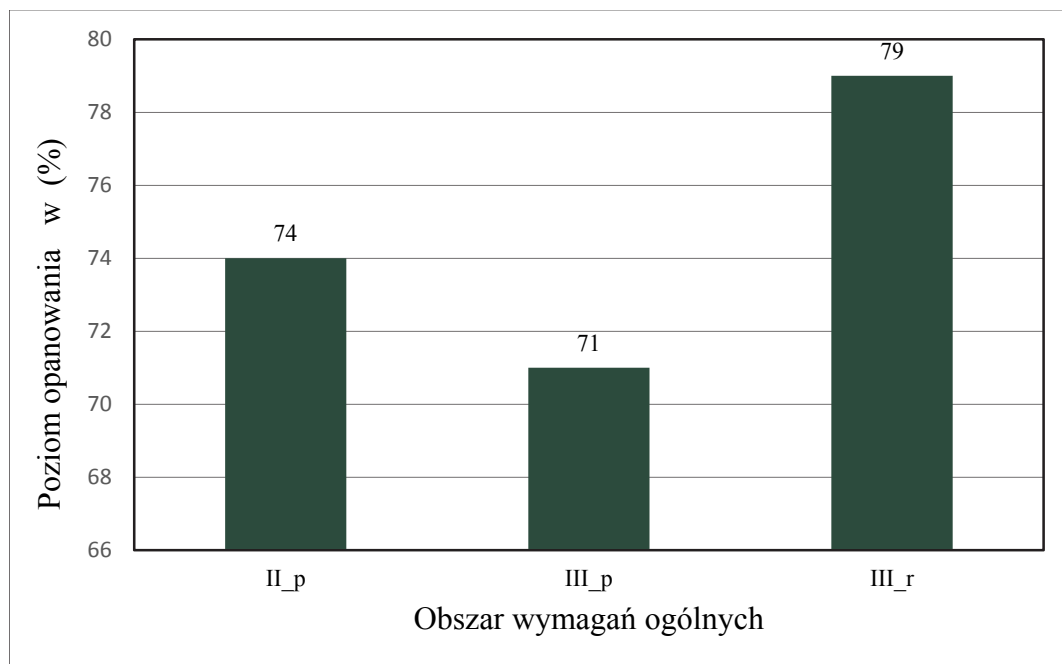
** Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) rozpoznaje intencje nadawcze.	82
2.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12) odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	70
3.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym.	3.12) rozpoznaje związki frazeologiczne ze zrozumieniem ich znaczeń (gimnazjum).	90
4.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym.	3.11) dostrzega różnicę pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów (gimnazjum).	69
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.11) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego.	82
6.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens grupy zdań uporządkowanych w akapicie.	67
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje znaczenia wyrazów.	72
8.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) rozpoznaje intencje nadawcze.	45

9.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym.	3.11) dobiera synonimy (gimnazjum).	82
10.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12) odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	81
Zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi - wypracowanie			
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości.	64
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); 4.10) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	55
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	84
Spójność lokalna			92
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego (gimnazjum).	91
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	75
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	66

Wykres 2. Poziom wykonania zadań w obszarze wymagań ogólnych

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Egzamin z języka ukraińskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. brzmiał *На основі наведеного тексту сформулюй проблему й поміркуй над нею. Використай тези й роздуми з тексту Віталія Пономарьова, звернися до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 300 слів*, natomiast temat 2. dotyczył napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Пісня про рушник* Andrija Małyszki i wiersz *Повертання* autorstwa Lubow Jakymczuk. Zdający mógł otrzymać 40 punktów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej języka mniejszości narodowej (poziom rozszerzony) w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdających obowiązywały również wymagania z poziomu podstawowego oraz z wcześniejszych etapów edukacyjnych (szkoła podstawowa, gimnazjum).

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		21
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	13
	z techników	8
	ze szkół na wsi	6
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	6
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	3
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	6
	ze szkół publicznych	21
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	17
	mężczyźni	4
	bez dysleksji rozwojowej	19
	z dysleksją rozwojową	2

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	ślabowidzący	0
	niewidomi	0
	ślabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu			23 maja 2019
Czas trwania egzaminu			180 minut
Liczba szkół			14
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ⁵ (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ⁶	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁶ (art. 44zzz)			0

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

⁵ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

⁶ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	21	0	100	85	85	79	26
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	13	0	100	85	85	77	30
z techników	8	50	100	88	85	83	19

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom spełnienia wymagań w zakresie tworzenia wypracowania na poziomie rozszerzonym (wypowiedzi argumentacyjnej oraz interpretacji porównawczej ujętych łącznie)

	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania (%)
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej [...] i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej.	73
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); PR4.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu; PR4.8) R rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.	81
Zamysł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	83
Spójność lokalna			93
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum).	90

Poprawność językowa	3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wyrażania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	79
Poprawność zapisu	3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	79

Komentarz

1. Analiza jakościowa zadań

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej

Część I egzaminu pisemnego polegała na rozwiązaniu dwóch wiązek zadań sprawdzających rozumienie tekstów publicystycznych oraz wykonywanie różnych działań na tekście cudzym. Zadania obejmowały złożone, zintegrowane umiejętności rozumienia tekstu na co najmniej dwóch poziomach: znaczeń oraz struktury i komunikacji.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach

Zadania 1.–5.

Pierwsza wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Мистецтво спілкування* (Юлія Комарніцька). Problematyka tekstu dotyczyła zagadnień związanych z empatyczną komunikacją, a ich rozumienie było podstawą do rozwiązania zadań 1.–5. sprawdzających zintegrowane umiejętności przede wszystkim z drugiego obszaru wymagań ogólnych podstawy programowej.

Struktura tekstu, elementy kompozycji w praktyce

W zadaniu 1. należało określić i uzasadnić funkcję podrozdziałów w tekście. Z rozpoznaniem intencji nadawczych oraz elementów struktury toku argumentacyjnego obecnego w tekście, nie miało kłopotów 82% zdających. Odpowiedzi zaklasyfikowane jako błędne zawierały jedynie określenie funkcji bez jej uzasadnienia, niektórzy pomylili funkcję kompozycyjną podrozdziałów z funkcjami języka.

Rozumienie tekstu na poziomie znaczeń

Zadanie 2. dotyczyło wyjaśnienia tytułu tekstu. Wymagało odczytania tekstu, uwzględniając zawarte w nim informacje zarówno jawne, jak i ukryte. Zdający w większości poprawnie je wykonali (poziom wykonania – 70%). Odpowiedzi błędne dotyczyły wyjaśniania roli tytułu w artykule, niektórzy zdający nie potrafili zastąpić słowa *sztuka* odpowiednim synonimem.

W zadaniu 3. do frazeologizmów powiązanych z komunikacją należało dopasować ich wyjaśnienia. Zadanie sprawdzało umiejętności z trzeciego etapu kształcenia i okazało się dla zdających bardzo łatwe (90%).

Aby otrzymać 2 punkty w zadaniu 4. trzeba było dobrać synonimy do czterech wyrazów z tekstu. Zadanie było dla maturzystów umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 69%). Najczęściej występującym błędem było stosowanie polonizmów.

Zadania 6.–10.

Druga wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Саморух в Україні, який поступово стає трендом* (Любко Дереш) poświęconego popularności na Ukrainie, szczególnie we Lwowie, różnych inicjatyw obywatelskich.

Wyszukiwanie informacji złożonych

Zadanie 6. wymagało odczytania fragmentu tekstu i wyjaśnienia swoimi słowami pojęcia *сродна праця*. Zadanie miało charakter otwarty i okazało się dla zdających umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 67%). Większość zdających nie miała jednak kłopotów z wyszukaniem głównych informacji, wnioskowaniem i podaniem spójnej odpowiedzi.

Zadanie 7., zamknięte, dotyczyło wyboru jednego wyjaśnienia znaczenia prefiksu *само* w słowach *саморух, самоорганізація, самоуповноважувати*. Wymagało ono analizy tekstu, odczytania jego sensu oraz zrozumienia definicji słownikowych i było dla zdających łatwe (poziom wykonania – 72%).

Również łatwe były dla zdających były zadania 9. (poziom wykonania – 82%). i 10. (poziom wykonania – 81%). Dotyczyły one rozumienia znaczenia wyrazów (zadanie 9) oraz wyszukiwania informacji jawnych oraz ukrytych (zadanie 10). Większość zdających nie miała kłopotów ze zrozumieniem znaczeń wyrazów, wyszukaniem głównych informacji oraz wnioskowaniem i wykonała je poprawnie.

Kompozycja tekstu

Trudnym okazało się zadanie 8. (poziom wykonania – 45%), zamknięte, polegające na określeniu funkcji cudzysłówów oraz dostrzeżeniu intencji nadawczych. Większość zdających nie posiada wiedzy dotyczącej zasad stosowania cudzysłowu.

2. Problem „pod lupą”

Streszczenie

Zadanie 5. polegało na napisaniu streszczenia tekstu *Мистецтво спілкування* (Юлія Комарніцька) o objętości 40–60 słów. Tekst miał charakter argumentacyjny. Przekształcenie tekstu, które polega na znaczącym zmniejszeniu objętości tekstu przy równoczesnym zachowaniu jego sensu dla większości zdających okazało się łatwe – poziom wykonania 82%. Większość zdających poprawnie określiła temat tekstu oraz poprawnie uogólniła zawarte w nim informacje. U części zdających pojawiły się jednak błędy, które wynikały z niezrozumienia na czym polega istota streszczenia. Streszczano bowiem każdy akapit oddzielnie bez wskazania, jaka jest główna myśl tekstu lub jego intencja. Błędy też polegały na tym, że zdający opisywali kompozycję tekstu zamiast jego temat. Niżej przedstawiono streszczenie w pełni poprawne oraz przykłady streszczeń z typowymi błędami popełnianymi przez zdających.

Przykład 1. i Przykład 2. Zdający mieści się w obrębie wskazanej liczby słów, zastosował adekwatny do formy wypowiedzi poziom uogólnienia tekstu, streszczenie jest logicznie i spójne. Streszczenie w pełni poprawne – 3 punkty.

Przykład 1.

Авторка звертає увагу на важливу роль спілкування. Наводимо приклад психолога, то, поспіхом, як треба слухати з емпатією, хоча показати, що розмова це не тільки слова. Юлія Комарницька пише, що важливе є переживання емоцій разом з співрозмовником. Забавки базують на цьому, можна успішно це зробити.

Przykład 2.

У тексті авторка порушує проблему спілкування. Вважає, що спілкування ~~якщо~~ важливе у житті. Є спілкування вербальне і невербальне. Щоб підтвердити свою думку, наведе приклад психолога, який стверджує, що у спілкуванні важливіше мисли, ніж слова, інтонація. Юлія Комарницька подає поради, що зробити, щоб спілкування було, ~~як~~ кращим. Вважає, що ці поради можна використати тіло, ~~якщо~~ хочеш передати свої емоції. 3

Przykład 3. Zdający mieści się w wyznaczonym przedziale słów, ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, jednak nastąpiły pewne zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia – 2 punkty.

Приклад 3.

Текст показує скільки разів бере участь у
кешану спілкуванні. ~~Ваміраю~~ на його місце
як і наміє міміко, плести єм імітація.
Автор також показує як повторити скарб ен-
пейно снухот, щоб спілкування зрозуміло.
Що їм снухот, а переробити розуміє.

Приклад 4. Здаючі огólnie зарисовує темат порушаний в тексті, однак виступають заборухення доцільні позіому уогólnення, брак в стресценію одволанія до глównей трісці тексту, колейне чісці вповідзі не віа́зю сї в логічну цілісць – 1 пункт.

Приклад 4.

В одній автор ознайомлює читача з основною темою тексту. Тимчасово, в ідеї-
наслідку, «Як спілкування з Кієм Комарницьким»
розповідає про такі спілкування. В останньому
було багато описів, наприклад щодо емоцій-
но снухот, які допоможуть стати
примітними спілкуванням. Як відомо, що
звернути увагу на позитивні і стан
спілкування).

Приклад 5. Здаючі описує композицію тексту, зі стресценія не вийняти який є темат тексту, здаючі не однісї сї трісці тексту – 0 пунктів.

Приклад 5.

Текст написаний в стилі науково-художнього
стилю. Він в собі містить багато не-
розумілих і неясних речень, наприклад,
+ що буде в подальшому написаному
тексті. Також має пунктуацію, яка
закінчує в чотирьох, снухот, що є
щодо показу, який при певній роботі
які емоційно до тексту, наприклад
порядком дії.

Zadanie 11. – wypracowanie

Zadanie 11. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku ukraińskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym. Zdający mieli do wyboru: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Podstawę każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu prozy ukierunkowana poleceniem zawierającym problem, który należało rozwiązać, w drugim temacie – nieukierunkowana interpretacja utworu lirycznego.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymagania stawiane dłuższymi wypowiedziami, czyli liczyć minimum 250 słów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

W całości na 0 punktów oceniano prace niemające charakteru argumentacyjnego (pozbawione stanowiska wobec problemu lub koncepcji interpretacyjnej, np. będące streszczeniem tekstu, biografią autora, rozwijające myśli niezwiązane z poleceniem) oraz zawierające kardynalne błędy rzeczowe, świadczące o nieznajomości tekstu kultury lub kontekstu interpretacyjnego, do którego odwoływał się zdający.

Тема 1. Еміграція – трагедія чи шанс для людини? Поміркуй над проблемою, беручи до уваги наведені уривки твору Василя Стефаника *Камінний хрест* та звернись до інших текстів культури. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів.

Wymaganiem postawionym przed maturzystą było napisanie dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym w języku ukraińskim. Podstawą jej tworzenia było wielostronne rozważenie problemu czy emigracja dla człowieka jest tragedią, czy szansą na lepsze życie. Utworem literackim, który miał dostarczyć podstawowych argumentów, był fragment tekstu *Камінний хрест* (Василь Стефаник). Maturzysta powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu, określić jego problematykę i wykorzystać ją w charakterze argumentacyjnym, aby umotywować swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów miał uczynić inne teksty kultury.

Przykład 6. Wypracowanie ocenione na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 6.

WYPRAWOWANIE

na temat nr1.....

Емпатія є явищем поширеним на цілий світ. Люди з різних країн емпатують у мовних країнах, а також у різних мовних країнах. Вони знаходять спільне і своїх близьких, рідних, та також, якого на землі їхня батьківщина не може ^{дати}. Та чи ті люди відрізняються там? Чи за кордоном, крім власної мови, вони знаходять розуміння, спокій і мир? Для людини, яка виросла і вихована на Україні, розуміння з близькими ^{душі} країнами не є незрозумілим, а там де хтось говорить своєю мовою, це вже знайомо і наші мови. Часто важко при проханні втримати емоції та

через великого таланту, що в честь цілої віснви названо так
чоловічий славетний хор „Хурабці“, а сам твор
виконується на похоронах українських патріотів.
Еміґрація для людини, яка кохає свій край є
мистецтвом трагедії. Мають, якщо бачити ^{вона} ~~там~~ ^{вона} ~~там~~ ^{вона}
чи хоча б її ^(можливо країни) ~~меншаність~~, не переставати про НЕЇ
думати, тим більше, якщо в цей час буде Вона (Богдановичка)
страждати. Такі мучителі в'яжуться зі зримістю людини.
Досвідуючи такої речі, як еміґрація, мають в добрих
і позитивних думках наше серце знає де його місце,
знає де різна мова, ~~але~~ ^{але} ~~звично~~ ^{звично} до її міжності; може
виявитися серце незготовим до сну, до трагедії душі,
яка чекає його в „замерзлим“ (морозним) краю.

Sformułowanie własnego stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu oraz trafne, szerokie i pogłębione uzasadnienie swojego stanowiska okazało się dla zdających umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 64%).

Za poprawność merytoryczną ponad połowa zdających otrzymała maksymalną liczbę punktów. Duża liczba zdających otrzymała maksymalną liczbę punktów za stosowny styl (91%), za poprawność językową – 75%, za poprawność zapisu – 66%.

Podobnie, jak w roku ubiegłym zdający mieli trudność z uzasadnieniem swojego stanowiska czyli konstruowaniem argumentacji. Budowanie pogłębionego argumentu wymaga interpretacji tekstów, a nie ich streszczenia. Dodatkowo w tegorocznej edycji powtarzał się błąd wpływający na obniżenie punktacji za kryterium B czyli uzasadnienie stanowiska, polegający na tym, że maturzyści stawiali tezę i podawali argumenty, które były jej zaprzeczeniem, a nie potwierdzeniem.

Тема 2. Проаналізуй наведений твір. Визнач тезу й обґрунтуй її. Твоя робота повинна налічувати мінімум 250 слів. zawierał polecenie interpretacji wiersza *Порідшала земна тужава твердь* (Василь Стус)

Podstawą rozwiązywania zadania jest nieukierunkowana interpretacja tekstu poetyckiego. Piszący powinien sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną wyrażającą nadrzędny sens utworu i uzasadnić ją argumentami, które wynikają z odczytania sensu utworu, zawierają elementy sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych oraz kontekstów interpretacyjnych (np. historycznoliterackiego, historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego) pogłębiających odczytane sensy tekstu poetyckiego. Temat 2. wybrały trzy osoby. Skomponowanie interpretacji wiersza zawierającej analizę poetyki oraz pogłębione konteksty interpretacyjne okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Istotą kontekstu interpretacyjnego jest rozwinięcie, pogłębienie odczytanych sensów interpretowanego wiersza, a nie jedynie odwołanie do tytułów innych tekstów kultury podejmujących ten sam problem czy motyw.

Poziom rozszerzony

W tegorocznej edycji do poziomu rozszerzonego z języka ukraińskiego przystąpiło 21 maturzystów.

Zadania egzaminacyjne na poziomie rozszerzonym sprawdzały umiejętność analizy i interpretacji tekstu o tematyce kulturowej, umiejętność analizy i interpretacji porównawczej tekstów literackich a także umiejętność tworzenia własnego tekstu w języku ukraińskim. Tematy wypracowań odnosiły się do utworów niewymienionych w informatorze.

Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną, która mogła przybrać formę rozprawki, szkicu krytycznego lub eseju oraz interpretację porównawczą dwóch utworów literackich. W przypadku wypowiedzi argumentacyjnej przedmiotem interpretacji był tekst *Тарас Возняк. Філософія мови* (Віталій Пономарьов), natomiast przedmiotem interpretacji porównawczej były dwa wiersze *Пісня про рушник* (Андрій Малишко) i *Повертання* (Любов Якимчук).

Każda z wybranych przez maturzystę form musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (wypowiedź argumentacyjna) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja porównawcza). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, powinno być wypowiedzią poprawną pod względem stylistycznym i językowym oraz spełniać wymagania stawiane dłuższymi wypowiedziami, czyli liczyć minimum 300 słów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

Wypowiedź argumentacyjna sprawdzała umiejętności analogiczne do tych, które są niezbędne do napisania rozprawki na poziomie podstawowym. Poziom trudności był jednak znacznie wyższy i miał złożony charakter. Maturzysta mierzył się przede wszystkim z czytaniem i rozumieniem tekstu o charakterze naukowym i filozoficznym, co sprawiało, że musiał się wykazać umiejętnością lektury tekstu argumentacyjnego. Drugi próg trudności wiązał się z koniecznością samodzielnego odczytania problemu, który formułuje autor tekstu poddawanego interpretacji. Zdający, aby rozpoznać problem zinterpretować, sformułować swoje stanowisko wobec stanowiska autora i dodatkowo uzasadnić je odwołaniami do innych tekstów kultury, musiał wykonać szereg operacji myślowych, które pozwoliły to zadanie zrealizować.

Przykład 7. Przykład wypracowania z języka ukraińskiego, w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów za realizację kryterium A oraz mniej punktów za kryterium B czyli sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu. Zdający wykazał się znajomością literatury ukraińskiej, współczesnego kontekstu społeczno-politycznego Ukrainy, który poprawnie zresztą wykorzystał, jednak nie sformułował jasno najważniejszych problemów z tekstu W. Ponomariowa, co do których poprowadziłby argumentację. Stąd ocena obniżona (6 punktów) za sformułowanie stanowiska adekwatnego, ale niepełnego.

Przykład 7.

WYPACOWANIE

na temat nr¹.....

Мова - сукупність зовнішніх відтворених
 знаків на прикінцях у мові даного суспільства
 звукових знаків. Одне слово, мова", а скільки
 є значень притаманних йому. Монополі-
 тичні терміни, але як важливі для чин-
 го суспільства. Це невіддільна частина нашо-
 го життя.

Мова - душа нації, засіб творення
 світу, показ особистості і основа ідентичності.

Скільки ^{тосу} країни борються зрештою незалеж-
 ність, стільки державна мова зароджується
 серед громадян. Державна мова - однією ви-
 знача і приймає мова для спілкування.
 мова - це те що вирізняє країну з решти
 одні інших, але також відрізняє мови
 і між собою. Вісім відомий вислів: "Зна-
 ри, щоб з тебе поблизь". Одна справа, бага-
 то що про мову може сказати її мова,
 як вона висловлюється. Спеціальною наукою
 в мові є етика мовлення і спілкування.

Здавалось би що діалог ведуться просто, але
для того щоб співбесіднику було приємно вести
розмову, треба знати деякі правила.

Мова несе в собі безмір розумудань, про це
вдамо розповідатися у поданому тексті Віталія
Токмачарова ^{з твору} "Маруса Возняк. Етимологія мови".

Вищена описано чим може бути мова і що
вона несе у собі. Для етнософа це творення світу,
саме він спілкується і творить цей світ не тільки
для нас, мова об'єднує народ - це також можна
сказати зараз є ~~єдине~~ ^{єдине} для українців, адже
з 1991 року ~~батьківни~~ Україна здобула незалежність
і затвердила державну мову. Протягом двох
років нам не вдалося використати мову ворожу -
російську. Але тільки наша мова є такою со-
~~во~~ ^{во} ~~новітньою, милодітною, дзвінкою і приємною на слух.~~
Не вдалося всім нас пожити і щось доказати, навіть
мовний закон нещодавно прийнятий надзвичайно допомагає.
Звертаючись до твору, автор порівнює мову
з Дамом. Бути як обличчя - ми, катріка - и
існують нею, а захисниками і охоронцями є поети,
співачи, коті прославляють і оберігають для нащадків.
Вишнього думного автора є те, що показник особисто-
сті людини - її мова. Хто вона не, творить "Даму Буття",
але кожна людина є її наслідником. В свою
чергу власне, наслідують мову від предків.

Звертаючись до свого дитини, безміс дітей і говорить російською мовою, що вони є тими наслідниками від російських батьків. І в тому, що є правда, бо діти не винні, а батьків немає свідомості для української мови.

На закінчення роздуми Віталія Понімарьова піднімають тему не тільки мови, але і мовлення, адже це теж свідчить про нерозуміння для кожної людини, навіть поді, коли вони так не вважали. І щиро їм погоджується здумками авторів, адже, навіть, приказка існує: „Слово не зробить – вишесте не спішиш“ і „Сто раз подумай перед тим, щоб сказати“. І це наш менталітет і зокрема виховані є такими, що забори на даємо поради, навіть коли ніхто не питає. Також використати із суспільства це можна бу звичку. Марк Вазьяк використовує для білого зрозумілого пояснення парадокс: „переказати мовою музику не виразити музикою мовлення“.

Коли наша Україна перебуває у стресовому стані, мене дуже пічуть, що безміс людей перейшли на українську мову, погано вивчають і спілкуються. Схоже, зараз при соціальних мережах, то і безміс гаслами проводимо пачкаємо, слідкуємо за знаменитими блогерами, котрі ^{переїхав} приїхав до України, одружився з красунею – українкою і після введення нового закону з допомогою друзів вертає спокійно спілкуватися виключно українською, що ідею підхопили і інші блогери і підписники і це стане популяризуватися. Буває приємно чути українську мову вуси, коли вона популяризується, це дає віру на світі майбуте

Видеоюги під час шкільної програми віри про мову,
 як заповнені до душі. Це віри, та зріє мови рідної.
 У цьому вірні описується зречення мови як зрада народу.
 Зрада, зречення несе за собою тяжкі наслідки, адже забувши
 мову рідну, ти втрачаєш свою батьківщину, а разом із
 нею сім'ю, пам'ять, довіру. Скільки теплих слів було
 сказано, це колись колись, пороги і настанови-це це було
 рідною мовою. Мова зрада не прощається і не забувається.
 Автор виразно описав що є така мова, хто зрікається.
 "Тобі моє змисл редити перестане..." Скільки країв
 пам'ятає та змисл кров наших предків, котрі боронили за
 нашу мову. Мова наш найцінніший скарб країни. G
 Повертаючись до того що в мова-це безпосередньо
 показ особистості, сподас на думку сучасний роман.
 Натомість Еміліяно "Коллекція пристрасей", де батьки
 головні героїні Олесі скотились відносини до російськомовних G
 людей, адже вони не вважали таких. Для них це були безуми,
 курті, жовті люди, з котрими не має бути розмови. G
 Але виникло так, що Олесія позна зустрілася з саєм
 рок-гурту, котрий не тільки в говорив російською, але і був невід-
 темий, гурт розмова його була без сенсу, виражав свої думки
 оди-ак. Це одразу відвертало мову від себе і нікого діючи U
 з нею мови не вважали. У цьому ж романі Олесія перебувала у
 Німеччині, мовою розмову не зодним з ними і нікого гурту, G
 котрий виражався виключно вульгаризмами, жовтіми як:
 "косяк", "травка", "сука" - вилісно ці слова говорять про
 вихованість цієї особи, рівень її розвитку і вилісно спілкуються.

Нельзя пропустить творців української літератури таких, як
 Тарас Шевченко, Меса Українка та Іван Франко, ці поети попри
 заборони, страждання - творили історію української мови і
 закликати інших боротися її.
 Мова - це поняття багатозначне, несе у собі безліч
 значень, має великий сенс і виконує важливу роль у всіх
 державах світу. Вона є невіддільною частиною,
 а від підтримки, публіцистики, а особливо сово-
 рітня цією мовою є обов'язком кожного громадянина.
 Потрібно плекати, берегти і вдосколювати мову, цей скарб
 народу. Треба нагадувати, що всі ми люди і потрібно
 спілкуватися вільно, з повагою і не забувати
 що є не тільки мова, а є і мовчання, котре
 має важливу цю роль для кожної людини.
 Не забуваймо про це.

Większość zdających rozumiała załączony do arkusza tekst. A określenie problemu zgodne z tekstem oraz sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu okazało się łatwe – 73%. Jednak tylko część w sposób wyczerpujący, trafny i pogłębiony potrafiła odnieść się do określonego problemu. Kryteria A i B w przypadku tego typu wypowiedzi argumentacyjnej trudno rozdzielić, ponieważ to, jak maturzysta rozumiał tekst oraz jakie główne tezy z niego wybrał, warunkowało jego stanowisko wobec problemu i uzasadnienie tego stanowiska.

Zdający egzamin na poziomie rozszerzonym otrzymali wyższe oceny za kompetencje językowe niż maturzyści przystępujący do poziomu podstawowego. Za poprawność językową maksymalną liczbę punktów otrzymało 79% zdających, podobnie jak za poprawność zapisu.

Zadaniem maturzysty, który wybrał temat 2. (dwie osoby) było przedstawienie koncepcji interpretacji porównawczej dwóch tekstów poetyckich oraz uzasadnienie odczytania sensów obu utworów. Niezależnie od wyboru tematu zdający pisali wypracowanie o charakterze argumentacyjnym liczące co najmniej 300 słów. Napisanie wyczerpującej analizy porównawczej dwóch tekstów poetyckich okazało się dla zdających umiarkowanie trudne.

Język litewski

Poziom podstawowy

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z języka litewskiego na poziomie podstawowym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach oraz z zadania polegającego na napisaniu wypracowania. Do tekstu *Tarp fotografijos ir metaforos, arba 1974–2014: koks čia keturiasdešimtmetis?* (Stasys Eidrigėvičius) odnosiły się 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte; do tekstu *Ar visada šnekame tik žodžiais?* (Jonas Šukys) – 2 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 2 zadania zamknięte. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania rozprawki problemowej związanej z dołączonym fragmentem tekstu epickiego i brzmiał *Ką reiškia būti individualistu tradicinėje bendruomenėje? Svarstykite, remdamiesi pateikta ištrauka iš Vinco Krėvės apsakymo Bedievis ir kitais kultūros tekstais. Jūs rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių*, natomiast temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji wiersza (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *LIETUVOS ŠVIESUOLIAMS*, którego autorem jest Vincas Kudirka. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (13 punktów za rozwiązanie testu oraz 37 punktów za wypracowanie).

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej z języka mniejszości narodowej w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Oprócz wymagań z IV etapu edukacyjnego (poziom podstawowy) obowiązywały wymagania z wcześniejszych etapów edukacyjnych.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		16
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	16
	z techników	0
	ze szkół na wsi	16
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	16
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	11
	mężczyźni	5
	bez dysleksji rozwojowej	16
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	nieślyszący	0
	ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu			23 maja 2019
Czas trwania egzaminu			170 minut
Liczba szkół			1
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ⁷ (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ⁸	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁸ (art. 44zzz)			0

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

⁷ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

⁸ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)	Odsetek sukcesów**
ogółem	16	52	96	84	54	76	16	100%
w tym:								
z liceów ogólnokształcących	16	52	96	84	54	76	16	100%
z techników	-	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

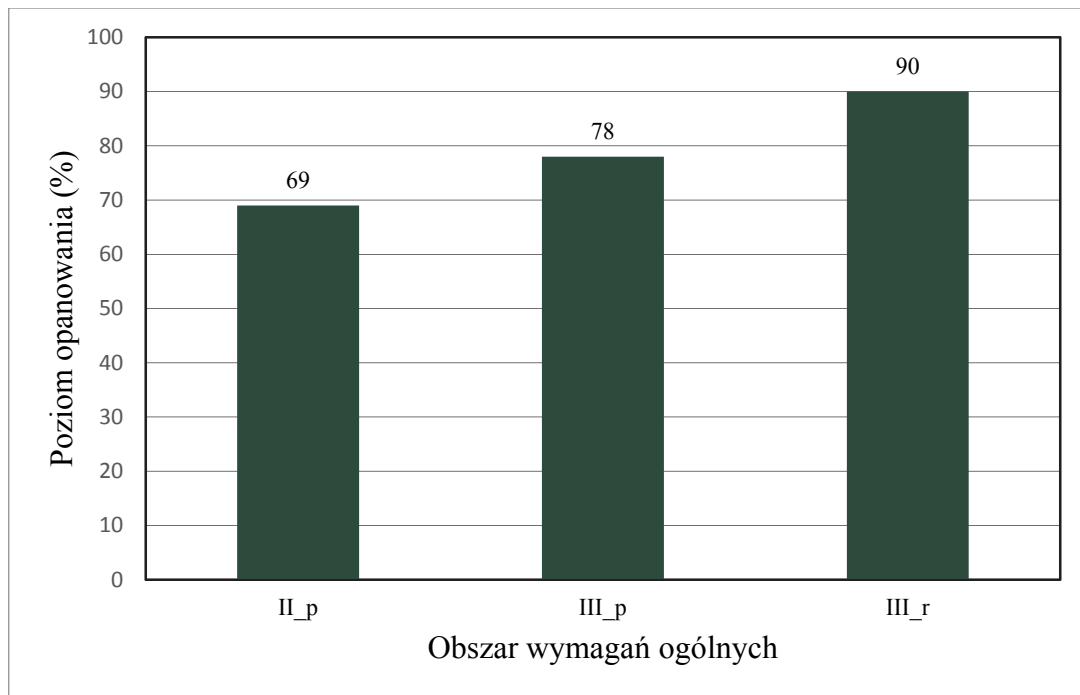
** Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstu a w nim znaczenia wyrazów, grupy zdań uporządkowanych w akapicie.	94
2.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym.	3.11) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów, rozróżnia znaczenia wyrazu wieloznacznego (gimnazjum).	63
3.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.8) rozpoznaje cechy gatunkowe tekstu.	78
4.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12) odczytuje sens tekstów, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	44
5.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.11) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego.	73
6.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym.	3.15) wykorzystuje wiedzę o składni (gimnazjum).	75
7.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.10) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań porządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	88
8.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.12) odczytuje sens tekstów, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.	75

9.	II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	2.9) rozpoznaje intencje nadawcze.	38
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej;	75
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); 4.10) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego.	91
Zamiast kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	100
Spójność lokalna			100
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego (gimnazjum).	100
Poprawność językowa		3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	69
Poprawność zapisu		3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	53

Wykres 2. Poziom wykonania zadań w obszarze wymagań ogólnych

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Egzamin z języka litewskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. wymagał napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z fragmentem tekstu i brzmiał *Remdamiesi pateikta ištrauka, suformuluokite problemą ir ją išnagrinėkite. Naudokitės Viktorijos Daujotytės tezėmis bei apmąstymais ir kitais kultūros tektais. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių*, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Motiniai* (Vincas Kudirka) oraz *Mažoji motina* (Bernardas Brazdžionis). Za rozwiązanie zadania zdający mógł otrzymać 40 punktów.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej języka mniejszości narodowej (poziom rozszerzony) w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Analiza i interpretacja tekstów kultury; IV. Tworzenie wypowiedzi. Zdających obowiązywały również wymagania z poziomu podstawowego oraz z wcześniejszych etapów edukacyjnych (szkoła podstawowa, gimnazjum).

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		15
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	15
	z techników	0
	ze szkół na wsi	13
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	2
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	15
	ze szkół niepublicznych	0
	kobiety	11
	mężczyźni	4
	bez dysleksji rozwojowej	15
	z dysleksją rozwojową	0

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niemysłuszący	0
	ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu			23 maja 2019
Czas trwania egzaminu			180 minut
Liczba szkół			2
Liczba zespołów egzaminatorów			1
Liczba egzaminatorów			2
Liczba obserwatorów ⁹ (§ 8 ust. 1)			0
Liczba unieważnień ¹⁰	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ¹⁰ (art. 44zzz)			0

* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

⁹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

¹⁰ Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	15	65	100	95	95	90	10
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	15	65	100	95	95	90	10
z techników	-	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom spełnienia wymagań w zakresie tworzenia wypracowania na poziomie rozszerzonym (wypowiedzi argumentacyjnej oraz interpretacji porównawczej ujętych łącznie)

	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania (%)
Treść	I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.	1.1) zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej i przynależności do wspólnoty europejskiej oraz światowej.	91
Poprawność rzeczowa	IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	4.7) określa problematykę utworu (gimnazjum); PR4.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu; PR4.8) R rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.	100
Zamyśł kompozycyjny	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego (gimnazjum); 3.1) tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 3.2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 3.4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.	100
Spójność lokalna			100
Stosowność stylu	III. Tworzenie wypowiedzi.	3.1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego (gimnazjum).	100

Poprawność językowa	3.10) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych; 3.11) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się (gimnazjum); 3.12) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie (gimnazjum); 3.14) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach (gimnazjum); 3.19) stosuje poprawne formy odmiany [...] wyrazów w związkach składniowych (gimnazjum).	73
Poprawność zapisu	3.15) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych (gimnazjum); 3.13) pisze poprawnie pod względem ortograficznym (szkoła podstawowa); 3.14) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych (szkoła podstawowa).	67

Komentarz

1. Analiza jakościowa zadań.

Poziom podstawowy

Zadania w części testowej

Część I egzaminu pisemnego wymagała od zdających rozwiązania zadań sprawdzających rozumienie tekstów nieliterackich, ich analizę, odczytywanie na poziomie znaczeń, struktury i komunikacji. Zadania w części I egzaminu zostały zamieszczone w dwóch wiązkach, a każda z nich była powiązana z innym tekstem.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach

Zadania 1.–5.

Pierwsza wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Tarp fotografijos ir metaforos, arba 1974–2014: koks čia keturiasdešimtmetis?* (Stasys Eidrigėvičius). Jego zrozumienie było podstawą do wykonania zadań 1.–5. sprawdzających zintegrowane umiejętności z drugiego obszaru wymagań ogólnych podstawy programowej.

Rozumienie tekstu na różnych jego poziomach

Zadanie 1. stanowiło wprowadzenie do analizy tekstu i wymagało odczytania jego sensu oraz sprawdzało rozumienie pierwszego akapitu na poziomie znaczeń. Zadanie miało charakter otwarty i okazało się dla zdających łatwe (poziom wykonania – 94%). Większość zdających nie miała kłopotów z wyszukaniem głównych informacji oraz wnioskowaniem.

Zadanie 2., zamknięte sprawdzało rozumienie pojęcia miniatura występującego w tekście. Maturzysta miał dopasować znaczenia ze słownika do zdań zawierających słowo miniatura w różnych znaczeniach. Było ono dla zdających umiarkowanie trudne, 63% zdających wykonało jej poprawnie. Błędne odpowiedzi dotyczyły nieznajomości słowa miniatura występującego w muzyce.

Zadanie 3., zamknięte, sprawdzało rozumienie sensu tekstu, uwzględniając zawarte w nim informacje zarówno jawne, jak i ukryte. Wymagało od maturzysty starannej analizy tekstu oraz wnioskowania. Było dla zdających trudne (poziom wykonania – 44%).

Kompozycja i stylistyka

W zadaniu 3. pierwsza część miała formułę zamkniętą i dotyczyła wybrania gatunku wypowiedzi zacytowanej w artykule Stasysa Eidrigevicusa. Większość zdających poprawnie wskazała na recenzję. W drugiej części należało podać jej jedną cechę gatunkową. Większość zdających (poziom wykonania – 78%) poprawnie wykonała obie części zadania. Odpowiedzi błędne dotyczyły cech gatunkowych recenzji. Wówczas zdający otrzymywali jeden punkt.

Zadania 6.–9.

Druga wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Ar visada šnekame tik žodžiais?* (Jonas Šukys). Jego zrozumienie było podstawą do wykonania zadań 6.–9. sprawdzających zintegrowane umiejętności z drugiego obszaru wymagań ogólnych podstawy programowej.

Rozumienie tekstu na poziomie znaczeń – wyszukiwanie informacji złożonych

W zadaniu 6. należało przeredagować tytuł w taki sposób, by nie był pytaniem, ale stwierdzeniem. Zadanie było dla zdających łatwe i 75% wykonało je poprawnie. Odpowiedzi błędne polegały na przekazaniu sensu innymi słowami, ale z zachowaniem pytania lub tworzenia własnych propozycji tytułu bez nawiązania do tytułu tekstu.

Zadanie 7., zamknięte, polegało na dopasowaniu znaczenia do trzech związków wyrazowych i było dla zdających łatwe (poziom wykonania – 88%).

Zadanie 8., zamknięte wymagało dopasowania pytań do odpowiednich akapitów. Sprawdzało ono rozumienie tekstu na wszystkich jego poziomach, odczytanie informacji zarówno jawnych, jak i ukrytych. Okazało się ono dla zdających łatwe (poziom wykonania – 75%).

Świadomość językowa i struktura tekstu

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu okazało się zadanie 9., w którym należało wyjaśnić funkcję trzech pierwszych zdań w drugim akapicie. Mniej niż połowa zdających wykonała je poprawnie – 38%. Maturzyści mieli kłopoty ze wskazaniem funkcji kompozycyjnej w toku argumentacyjnym. Błędnie wskazywali funkcję językowe.

2. Problem „pod lupą”

Zadanie 5. wymagało napisania streszczenia. Streszczenie to powinno w jasny sposób określać temat tekstu i wskazywać, na adekwatnym poziomie uogólnienia, istotne kwestie, które w związku z tym tematem zostały podjęte. Ponadto streszczenie powinno być logicznie spójne i mieć liczbę słów zgodną z określoną w poleceniu (od 40 do 60). Większość zdających, czyli 73% otrzymała za jego wykonanie maksymalną liczbę punktów. Niżej przedstawiono streszczenie w pełni poprawne oraz przykłady streszczeń z typowymi błędami popełnianymi przez zdających.

Przykład 1. Zdający mieści się w obrębie wskazanej liczby słów, zastosował adekwatny do formy wypowiedzi poziom uogólnienia tekstu, streszczenie jest logicznie i spójne. Streszczenie w pełni poprawne – 3 punkty.

Przykład 1.

Stasio Gidrigavičius tadate, Tarp totopretijos
 ir meteteros, arba 1974-2016: Kiekis čie
 keturios dešimtmetis⁴ ~~re~~ apmėjęte kaip pat
 autorius peris autorius kurdavimus su
 tapymu ir iliustravimus knygas. Tė Stasio
 daktas buvo surinkta kelieta porodų, viena
 iš jų įvyko Kašavajė, 14 jo daktas nupildė
 vokalais nacionalinį mūšį, tadate apmėjęte
 autorius, kelione per gyvūnus su taptu reikiu.

Przykład 2. Zdający mieści się w wyznaczonym przedziale słów, ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, jednak nastąpiły zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia – 2 punkty.

Przykład 2.

Antoni Stasys Gidrigavičius savo kūriniję apmėjo leikotapi, kurio
 metu tapo tempere ir iliustravo knygas. Apmėjo taip pat kūrimo
 procesą, kurio metu reikėjo atsižvelgti ne tik į suaugusių žmonių,
 bet ir upių, vėjų, Gėlių, elnių, savo darbui, bei po
 kelin metų buvo įteiktas katalogas su darbais.

Przykład 3. Zdający ogólnie zarysowuje temat poruszany w tekście, jednak występują zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia, brak w streszczeniu odwołania do głównej treści tekstu, kolejne części wypowiedzi nie wiążą się w logiczną całość – 1 punkt.

Przykład 3.

Didžiausias dėkaugmas lietuviams kūrybininkui yra kai
 darbai lieka mintyse daugelis žmonių. Gražuose pasaulio
 miestuose buvo rodomi autoriaus kūrinių, kas leidžia jam
 patiam keliauti po pasaulį ir įgauti naujų mintių, dainių ir
 atsitiktinumas tai svarbiausia kas gali sukurti ir visą gyvenimą
 lydiat menininką.

Przykład 4. Streszczenie nie dotyczy głównego tematu tekstu – 0 punktów.

Przykład 4.

Miniatiūnė iliustracija atskleidianti teksto vaidmenį

Zadanie 11. – wypracowanie

Zadanie 11. sprawdzało opanowanie umiejętności tworzenia własnego tekstu w języku litewskim w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu egzaminacyjnym. Zdający mieli do wyboru: rozprawkę problemową lub interpretację tekstu poetyckiego. Podstawę każdej z nich stanowiła praca z tekstem literackim. W przypadku rozprawki problemowej była to interpretacja fragmentu prozy ukierunkowana poleceniem zawierającym problem, który należało rozwiązać. W drugim temacie nieukierunkowana interpretacja utworu lirycznego.

Każda z form wypowiedzi zaproponowanych w arkuszu egzaminacyjnym musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (rozprawka problemowa) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja tekstu poetyckiego). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, być poprawne pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymaganie stawiane dłuższymi wypowiedziami, czyli liczyć minimum 250 słów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom jego uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

W całości na 0 pkt oceniano prace niemające charakteru argumentacyjnego (pozbawione stanowiska wobec problemu lub koncepcji interpretacyjnej, np. będące streszczeniem tekstu, biografią autora, rozwijające myśli niezwiązane z poleceniem) oraz zawierające kardynalne błędy rzeczowe, świadczące o nieznajomości tekstu kultury lub kontekstu interpretacyjnego, do którego odwoływał się zdający.

Temat 1. Ką reiškia būti individualistu tradicinėje bendruomenėje? Svarstykite, remdamiesi pateikta ištrauka iš Vinco Krėvės apsakymo *Bedievis* ir kitais kultūros tekstais. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių.

Wymaganiem postawionym przed maturzystą było napisanie dłuższej wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym w języku litewskim. Podstawą jej tworzenia było wielostronne rozważenie, na czym polega bycie indywidualistą w tradycyjnej społeczności. Tekstem literackim, który miał dostarczyć podstawowych argumentów, był fragment tekstu *Bedievis* (Vincas Krėvė). Maturzysta powinien zrozumieć sens załączonego fragmentu, określić jego problematykę i wykorzystać ją w charakterze argumentacyjnym, aby umotywować swoje stanowisko. Podstawą kolejnych argumentów miał uczynić inne teksty kultury.

Przykład 5. Poniżej przykład wypracowania ocenionego w kryterium A na maksymalną liczbę punktów, w kryterium B liczba punktów została obniżona, ponieważ uzasadnienie stanowiska nie jest pogłębione, a pozostałe kryteria z wyjątkiem poprawności językowej (nieliczne błędy rażące) są ocenione na maksymalną liczbę punktów.

Przykład 5.

Individualista tai żmogu, kuris daugje aplinkoje dažnai būna nesuprantamas, atstumamas ar net išjuokiamas. Jam pačiam tenka skleisti savo mintis ir požiūrius. Tokiam žmogui sunku yra surasti bendraminčių, su kuriais galėtų bendrauti. Individualistai tradicinėje bendruomenėje dažnai tenka sunkiai kęsti su savo likimu. Tokias žmogus dažniausiai, bet ne visada, būna stipriai valios, kas padeda nekreipt dėmesio į kitų aplinkinių įtakas. Būvimas individualistu tradicinėje bendruomenėje reikia turėti tiek drąsos, kad išlaikyti kitų mintis, bet stipriai laikytis savo nuostatų, net jei nieks į tai netiki, ar kažkas tai išjuokia. Tokiose situacijose atsiranda

Vīno Krēvis pagrindinis veikėjas Vainorus ir kūrinio „Bedienis“. Vainorus, ~~bet~~ įklausęs kity vyrų pasakymų apie Diegą, išsiaiškino taip pat savo nuomonę. Pagrindinis veikėjas parodė, jog Dievas yra miręs. Kad jis negalėjo mirti, kodėl ~~ant~~ žemėje nėra teisybės, kodėl mirė, paukščiai, žvėrys ar gyvuliai mirė ir ~~taip~~ skirtinga nei žmogaus. Vainorus nematė pasaulyje lygybės. Jam liūdna, jog ir kungys ir kaitė, kad daugiausia įventys ir ir pavytė paeina. O žmonės, nerabai ar tie partai, ar kiti ir pavytė, visi turėtų būti lygūs. Kad Vainorus patikėjo, jog žemėje teisybės bei lygybės nebūna. Daug kas vadino jį pamirėliu ar senku, kuris sau daug ką įsivaizduoja, bet Vainorus buvo ~~tas~~ individualistas, kuris nebijojo išsakyti savo nuomonę ir tuo patiu nebijojo priimt kity nuomonių, nors ne ~~ir~~ mirada jį buvo pavari ^{galvojimą} jo ~~nuomonių~~.

Individualistui dažnai tenka susidurti su situacijomis, kada jis būna išnokusimas. ~~Ta~~ ~~situacija~~ ~~ta~~ Teinebrus naujiena Romaldo Gerasovsko apybraukos „Gyvenimas po klau“ pagrindinei veikėjai – Kairiui. Senute, gyvenama pati, tdi nuo gyvenvietės, mažai kada ten lankydavosi. Pavarai, kai reikėjo peni, iš panto ~~to~~ atrinti, Kairiui nusprendė žengti į gyvenvietę. Eidama norkeliu, moteris sutiko daug žmonių, kurie lyg tyrėdamiesi klausinėjo kaip jis veikė, ar dar nemirė ir po

šiemos. Šeanti ~~šieji~~ būna stiprus charakteris, todėl ~~reikėtų~~ stengis nekreipti dėmesio; tokias žmonių intelek. Kairiui ~~kaip~~ būdinga individualistais - geriausiai ir jauniausiai jautei savo namuose, kur moteris vis laik tūjęs kę veikt ir niekas netrukdo jai gyventi pagal ję norus ar tradicijas, kurias labai vertino.

Individualistas savo gyvenime sutinkia su ~~ta~~ nesupratimu ir žmonių pyčiu. Tokioje situacijoje būna atsidūrę Skerdžiūs ir Venco Krėvės kūrimo „Skerdžiūs“. Pagrindinis veikėjas labai būna prisirišęs prie gamtos, ~~ta~~ bū Skerdžiūs tai lyg gamtos vaikas. Vyriškis labai mėgo ^{laikę} ~~praleidinėti~~ laisvą laukę, o ypač po nema lieta - Graunius lieta. Skerdžiūs stebėjo kaip jis medis keičian būgant metų laikams. Žmonės nesuprato, kaip žmogus gali būt taip stipriai prisirišęs prie gamtos, todėl ne vieng karta Skerdžiūi teko įgyti skaudžius atpuošimus ir nesupratimo rodinius. Tik kūrimo pabaigoje, kai žmonės kerta lieta, o kartu su ja miršta Skerdžiūs, minomene suprato, jog jis žmogus debus nepaprastas. ~~jis būna~~ ~~at~~ katane, jog būimas individualistu tradiciniėje bendruomenėje nėra lengvas. Tokias žmogus savo gyvenime susiduria su daug nemalonių / nemaloniomis situacijomis, kurios ne vieng žmogų galėtų prichistai sumaišyti.

Większość zdających wybrała temat 1. Za realizację kryteriów A i B 75% zdających uzyskała maksymalną liczbę punktów (czyli sformułowała stanowisko adekwatne do problemu podanego w poleceniu i uzasadniła je trafnie i szeroko). Za zamysł kompozycyjny, spójność lokalną oraz stosowny styl wszyscy zdający otrzymali maksymalną liczbę punktów. Ale słabą stroną zdających jest, jak co roku, poprawność językowa oraz poprawność zapisu. Najczęściej występującymi błędami były błędy składniowe i leksykalne oraz błędy orograficzne.

Temat 2. Interpretuokite pateiktą eilėrašį. Suformuluokite tezę ir ją pagrįskite. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 250 žodžių zawierał polecenie interpretacji wiersza Vincasa Kudirki pt. *LIETUVOS ŠVIESUOLIAMS*

Podstawą rozwiązywania zadania jest nieukierunkowana interpretacja tekstu poetyckiego. Piszący powinien sformułować tezę lub hipotezę interpretacyjną wyrażającą nadrzędny sens utworu i uzasadnić ją argumentami, które wynikają z odczytania sensu utworu, zawierają elementy sfunkcjonalizowanej analizy oraz kontekstów interpretacyjnych (np. historycznoliterackiego, historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego) pogłębiających odczytane sensy tekstu poetyckiego.

Jedynie kilku zdających wybrało interpretację poezji. Koncepcja odczytania wiersza przede wszystkim musiała być niesprzeczna z utworem, powinna też uwzględniać zarówno znaczenia dosłowne, jak i niedosłowne (sensy symboliczne, metaforyczne, ironiczne...), które należało połączyć w spójną całość. Większość zdających przyjęła koncepcję interpretacyjną niesprzeczną z tekstem.

Poniżej przykład wypracowania, w którym zaprezentowano interpretację pogłębioną o inne teksty kultury, również za poprawność językową oraz zapis zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów.

Przykład 6.

[illegible]

[illegible]

pūnījumi pie luvos. Lūpiniis mēģelitas ~~patā~~ kad
 pūnā kad jās „mīti mēģelitas, vienā nepasūdekst” ~~patā~~.
~~patā~~ Šiemolai šādijs vadais bāt, tādē
 isalo lieus, grīži u vērī”.
~~Lūpiniis mēģelitas kalba motinai vadais.~~
 Lūpiniis mēģelitas kalba mācīnīs vārdi: mums,
 skubinome. ~~patā~~ Kūnīje pāline izvelgī metaforas,
 epikā. Emocijas mīzādīe klaušāmījei ~~patā~~ u
 šaulīāmījei nālinīai. Eilīstīje pāline izvelgī pasīpīnī-
 nīje. ~~Eilīstīje~~ ~~patā~~ u šaulīnīje, i kore.
 Mācīnīs tai nēve īs mārībāmīje nētybā žmogam
 apvīnīje. Mūnīje mārīnī. Tai kas mārīnī, tādē
 rēlīje nāngīnī. Tai kā tūnīje. Pārādīs - rēlīje
 u nepānīdīnī u kore, u nāvo tēvīnīs gēvīje.
 Šādu gēvī mūnīnījei nepārīnī jēp u nepānīdīnī.

Poziom rozszerzony

W tegorocznej edycji do poziomu rozszerzonego przystąpiło 15 maturzystów.

Zadania egzaminacyjne na poziomie rozszerzonym sprawdzały umiejętność analizy i interpretacji tekstu o tematyce kulturowej, umiejętność analizy i interpretacji porównawczej tekstów literackich a także umiejętność tworzenia własnego tekstu w języku ojczystym. Tematy wypracowań odnosiły się do utworów niewymienionych w podstawie programowej.

Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną, która mogła przybrać formę rozprawki, szkicu krytycznego lub eseju oraz interpretację porównawczą dwóch utworów literackich. W przypadku wypowiedzi argumentacyjnej przedmiotem interpretacji był tekst Viktorij Daujotytė *Orumo saikas vertinant istoriją* (Viktorija Daujotytė), natomiast przedmiotem interpretacji porównawczej były dwa wiersze: *Motinai* (Vincas Kudirka) oraz *Mažoji motina* (Bernardas Brazdžionis).

Każda z wybranych przez maturzystę form musiała spełniać wymagania stawiane dłuższej wypowiedzi, w której zdający zobowiązany był do wykorzystania innych tekstów kultury (wypowiedź argumentacyjna) lub odwołania się do szerszych kontekstów interpretacyjnych (interpretacja porównawcza). Wypracowanie maturalne powinno być poprawne merytorycznie, w sposób logiczny i spójny realizować zamysł kompozycyjny zaproponowany przez piszącego, powinno być wypowiedzią poprawną pod względem stylistycznym i językowym. Powinno także spełniać wymagania stawiane dłuższymi wypowiedziami, czyli liczyć minimum 300 słów. W wypracowaniach krótszych oceniano jedynie zaprezentowane stanowisko piszącego, poziom uzasadnienia i poprawność rzeczową. Pozostałe kryteria nie podlegały ocenie.

W tworzeniu wypowiedzi argumentacyjnej sprawdzano umiejętności analogiczne do tych, które są niezbędne do napisania rozprawki na poziomie podstawowym. Poziom trudności był jednak znacznie wyższy i miał złożony charakter. Maturzysta mierzył się przede wszystkim z czytaniem i rozumieniem tekstu o charakterze naukowym, co sprawiało, że musiał się wykazać umiejętnością lektury tekstu argumentacyjnego. Drugi próg trudności wiązał się z koniecznością samodzielnego odczytania

problemu, który formułuje autor tekstu poddawanego interpretacji. Zdający, aby rozpoznać problem zinterpretować, sformułować swoje stanowisko wobec stanowiska autora i dodatkowo uzasadnić je odwołaniami do innych tekstów kultury, musiał wykonać szereg operacji myślowych, które pozwoliły to zadanie zrealizować.

Przykład 7. Wypracowanie, w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów za realizację poszczególnych kryteriów oceny, jedynie za poprawność zapisu punktacja została obniżona.

Przykład 7.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Większość zdających zrozumiała załączony do arkusza tekst. Sformułowała określenie problemu zgodne z tekstem i pełne oraz w sposób wyczerpujący, trafny i pogłębiony potrafiła odnieść się do określonego problemu (91%). Kryteria A i B w przypadku tego typu wypowiedzi argumentacyjnej

trudno rozdzielić, ponieważ to, jak maturzysta rozumiał tekst, warunkowało jego stanowisko wobec problemu i uzasadnienie tego stanowiska.

Wśród zdających egzamin z języka litewskiego na poziomie rozszerzonym za poprawność językową maksymalną liczbę punktów otrzymało 73%, a za poprawność zapisu – 67%.

Zadaniem maturzysty, który wybrał temat 2. (osiem osób), było przedstawienie koncepcji interpretacji porównawczej dwóch tekstów poetyckich oraz uzasadnienie odczytania sensów obu utworów. Niezależnie od wyboru tematu zdający pisali wypracowanie o charakterze argumentacyjnym liczące co najmniej 300 słów. Napisanie wyczerpującej analizy porównawczej dwóch tekstów poetyckich okazało się dla zdających umiarkowanie trudne.

Przykład 8. Wypracowanie, w którym zdający otrzymał maksymalną liczbę punktów za realizację poszczególnych kryteriów oceny.

Przykład 8.

Eilėraščių „Motinai“ ir „Mažoji motina“ tema yra jau nusakyta paradiniuose. Abiejose lyrinis subjektas aprašo motiną, jos svarbą ir įtaką žmogui. Tačiau motinos & supratimas skiriasi. Vincas Krutinis eilėse galime slėpti apie vienos motiną, kuri ji auklėja ir augina, Bernardas Brazdionis turi omeny. Sietaus, kaip visų, ji yra toksi visų lietuvių motina. Poetai slėpė eilėraščių motinoms, kad galėtų parodyti kokią didinimą reiškia jos turėjo autorių gyvenimui.

Abu to ~~poet~~ poetai gyvena ir kūrė skirtingais laikais, tačiau, kai ji buvo rašoma ir ~~parašyta~~ ^{parašyta} „hankinoma“. Tiekraiusiai dėl to Brazdionis savo kūrinį skiria Sietaui, o Krutinis eilėraštyje yra akcentuojamas motinos vaidmuo susipratęs, gerasindis vietoje augimine. Vis dėlto galima teigti, kad būtent „Mažoji motina“ turi patįjastinį charakterį. Paradiniui yra panašus, Brazdionis rašoma motiną „mūšija“, norėdamas parodyti, kad Sietaus yra labai • maldėli ir lietas tautos ~~rašytojai~~ ^{rašytojai} ji ir melaike jos lygiai verte šalimi. Eilėraščių „Motinai“ yra ~~parašytas~~ ^{parašytas} tai sonetas, skilijasi į dvi dalis: du pirmi posmai turi poeturias eilutes, du poeturiniai – po tris. Brazdionio ~~o~~ kūrinys taip pat skilijasi į dvi dalis, tačiau tai nėra sonetas, dalis skiria trumpą sąlyginę frazė „Ne!“.

Abiejose eilėraščių ~~o~~ galima pastebėti aporabą. Suprimsi subjektus ~~o~~ kreipiasi į motiną. Brazdionio kūrinys tik

pačioje pabaigoje aiškiai pasakoma, jog ta motina iš tikrųjų yra diktuma. Šypinis subjektas parodo ~~toliau~~ su sunkią situaciją, kurioje atsirado jo tėmės. Taip pat yra minimi „jė“ „Eilė-
raštų“ nėra paprastai kas kas jie yra, tačiau po paprasto is-
torinį kontekstą galima spręsti, kad „jė“ tai šalies priešai, o
sluopantai, kurie užgrobi mūling diktumą, išduosio sodębas,
mąstyti šalies ir jos gyventojų. Šypinis subjektas įmantriai
kurtoja žodžius „niekui“, mąstoja veiksmavodžius „išrašys“ ir
išvengs, ~~ta~~ ~~para~~ kad galėtų parodyti sunkią tėmės situaciją.
Antrąjį kūrinio dalįje aiškiai atsiskleidžia ryšys su diktumą. Šypinis
subjektas tai liečia, kuris susivienija su tėmės, sąlydanas, kad
ne tik motinos gydomis tėla, jo brangas, o ir jo gydomis tėla
motinos brangas. Tai parodo didžiulį atsidavimą ir meilę šaliai.
Šypinis subjektas uždaroja, kad jei nors vienas iš jų padėtų,
nepilna prarasti vilties, nes gyvena lūtas. Nors kūrinio mūstaiha
liūdina, jis baigiasi požiūriu alicantu. Šypinis subjektas teigia, kad
tėmės dar toliau gyvena ilgus amžius.

Nors liudius eilėraščio tėla ta pati, motinos įvairūs
aiškiai skiriasi. Šypinis subjektas perteikia potonimus, kurie turėtų
būti mama. Galima mąstyti, kad kūrinijje kalba pats autorius ir
šiuos potonimus suinao iš savo gyvenimo, nori, kad motinos augintų
vaikus taip, kaip jo motina išaugino ir išauklėjo jį. Šypinis
subjektas akcentuoja, kad vaikas turėtų priprasti prie vėgų jam
nuo mažų dienų. Tai gali būti aliuzija į sukių diktumą padėti.
Kai vaikas išsėjęs gyventi vėgę, žinos kaip pasielgti kai ateis sun-
kiausios dienos. Šypinis subjektas prašo motinos, kad išmokyti savo

atēnā ir liels svarbīgu vērtību: mīlēš & draugu, katrais, pā-
sīstentim. Labi aistīši atēnā ir suns darba svarīgā,
galma supstā, kad autārs mē, kad jaunā žmogus būti
~~un~~ uģrādītas ir pasīrāgs suns. Nors šīme ķirīnā
Sietu nīra mīnīma tāp aistīši kēp Brārdīonīs eilēnāstij
galma drīpīši teigt, kad kurbīls mē galmdarā apīe jūms
lētnīms, kurīe turēt būti gerāi isaulētī, kad galitj pēdēma
būti gerā pīvēcīa.

Abu eilēnāstī tāi torsi kīmmā mīstīmai ir Sietu.
Šī kurbīls ķirīnīs galma sūnīdī līstj vīstj turētj Sīaulētī
mīstī, o Brārdīonīs mē pārdīotīstīms ir atīdānīs tēpī.
Kurbī jē galitj sūstīpti gerā līstīms vērtībī dēstīgā,
kurīms turētj rēstīs kīstīms tautotīs.

Zdājący, którzy podjęli się napisania analizy porównawczej utworów lirycznych zaprezentowali zróżnicowany poziom umiejętności analitycznych. Niewielu uzyskało maksymalną liczbę punktów za realizację kryterium A i B, czyli za prezentację koncepcji porównania tekstów (niesprzeczna z utworami i spójna) oraz uzasadnienie tezy interpretacyjnej. Jak co roku zdający mieli kłopoty ze sfunkcjonalizowaną analizą środków stylistycznych oraz budowaniem pogłębionej argumentacji.

Język kaszubski

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z języka kaszubskiego na poziomie rozszerzonym składał się z zadań sprawdzających umiejętności wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach, zadania sprawdzające umiejętność pracy z tekstem kaszubskim i przełożenia go na język polski oraz zadania polegające na napisaniu wypracowania. Do tekstu Anny Gliszczyńskiej *Prze arbace (òkã szkólny)* (Ana Gliszczinskô) odnosiły się 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i 3 zadania zamknięte; do tekstu *Ô przewach* (Michôł Büllmann) – 3 zadania otwarte krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie zamknięte. Umiejętności rozumienia i tłumaczenia sprawdzał fragment tekstu Bożeny Ugowskiej *Fantasy*. Wypracowanie należało napisać na jeden z dwóch danych do wyboru tematów: temat 1. wymagał napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z dołączonym fragmentem tekstu *Romana Robaczewskiego Wierzta dlô drëcha* temat 2. zawierał polecenie napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia) *Jesén* (Aleksander Labùda) i *W jesén* (Léon Heyke). Za poprawne wykonanie wszystkich zadań zdający mógł uzyskać maksymalnie 63 punkty.

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej języka kaszubskiego w czterech obszarach: II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą, III. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim oraz wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim pisemnie, V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		24
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	14
	z techników	10
	ze szkół na wsi	5
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	9
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	6
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	4
	ze szkół publicznych	23
	ze szkół niepublicznych	1
	kobiety	16
	mężczyźni	8
	bez dysleksji rozwojowej	19
	z dysleksją rozwojową	5

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	1
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	0
	niesłyszący	0
	ogółem	1

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		23 maja 2019	
Czas trwania egzaminu		180 minut	
Liczba szkół		14	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		2	
Liczba obserwatorów ¹¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ¹²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ¹² (art. 44zzz)		0	

¹¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

¹² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	24	3	92	39	32	44	26
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	14	3	92	35	79	42	30
z techników	10	21	78	45	32	48	20

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

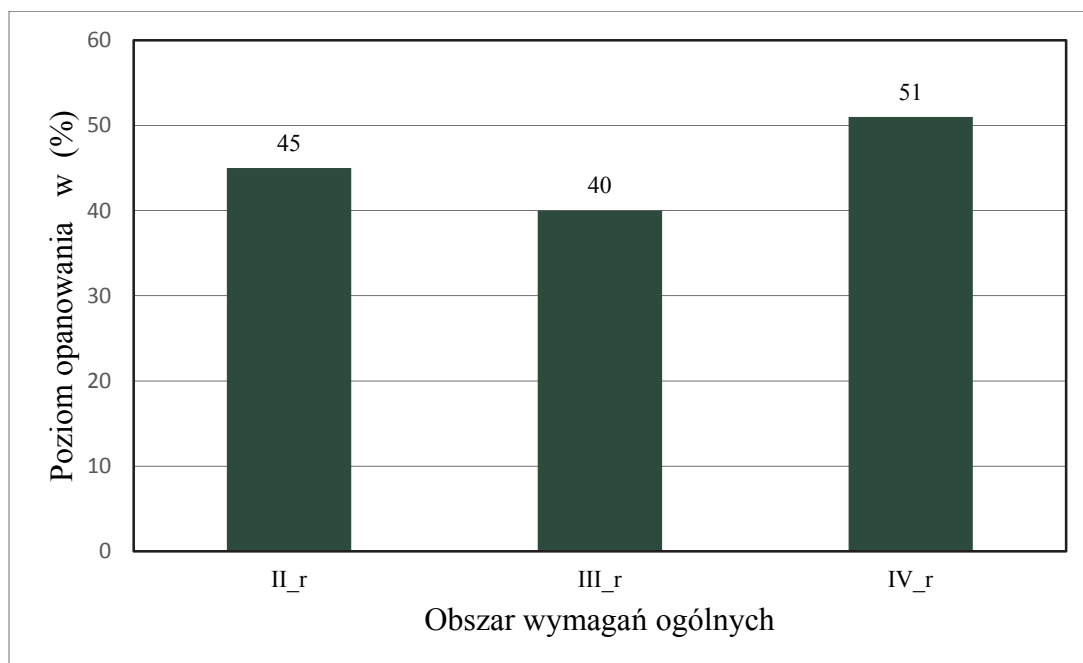
Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe Zdający:	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych.	2.6) odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje.	58
2.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych.	2.4) odczytuje sens tekstu a w nim grup zdań uporządkowanych w akapicie.	21
3.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych.	2.3) rozpoznaje cechy gatunkowe omawianych tekstów.	29
4.	III. Tworzenie wypowiedzi na wybrane tematy.	3.2) posługuje się językiem kaszubskim w sposób zapewniający sprawną komunikację językową.	54
5.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą;	2.3) rozpoznaje różne odmiany języka.	44

	wykorzystanie informacji w nich zawartych.		
6.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych.	2.6) odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje.	71
7.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych.	2.6) odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje.	54
8.	III. Tworzenie wypowiedzi w języku kaszubskim.	3.10) rozpoznaje i dobiera synonimy (gimnazjum)	38
9.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych.	2.6) odczytuje sens tekstów publicystycznych, uwzględniając zawarte w nich informacje.	25
10.	II. Rozumienie wypowiedzi pisemnych o tematyce związanej z życiem codziennym i omawianą lekturą; wykorzystanie informacji w nich zawartych.	2.5) streszcza tekst.	50
11.	IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim pisemnie.	4.2) przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku kaszubskim.	51
12.	III. Tworzenie wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych). V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	3.4) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). 5.2) rozpoznaje problematykę utworu; 5.4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki artystycznego wyrazu oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji) i określa ich funkcję; 5.4) R. przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 5.7) rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (sytuacja liryczna); 5.8) rozpoznaje podstawowe motywy, aluzje literackie,	39

		symbole kulturowe i znaki tradycji oraz określa ich funkcje w utworze; rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi; 5.9) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); konteksty literackie, kulturowe; 5.11) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.	
--	--	---	--

Wykres 2. Poziom wykonania zadań w obszarze wymagań ogólnych

Komentarz

Egzamin maturalny z języka kaszubskiego (języka regionalnego) zdawany na poziomie rozszerzonym był dla zdających trudny.

1. Analiza jakościowa zadań

Zadania w części testowej

Część I egzaminu pisemnego z języka kaszubskiego na poziomie rozszerzonym obejmowała rozwiązanie dwóch wiązek zadań. Wiązki zadań sprawdzających rozumienie tekstów źródłowych i sprawdzała umiejętności wykonywania różnych działań na tekście cudzym, dotyczących przede wszystkim rozumienia tekstu na poziomie znaczeń i struktury oraz redagowania streszczenia.

Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych w zadaniach

Zadania 1.–6.

Pierwsza wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Prze arbace (òkã szkólny)* (Ana Gliszcznińskô). Jego zrozumienie było podstawą do rozwiązywania zadań 1.–5. sprawdzających umiejętności z II obszaru podstawy programowej.

Rozumienie tekstu na różnych jego poziomach

Zadanie 1. (poziom wykonania – 58%), zamknięte sprawdzało rozumienie sensu tekstu, zawartych w nim znaczeń dosłownych i ukrytych. Zadanie należało do umiarkowanie trudnych. Większość zdających udzieliła poprawnych odpowiedzi, co dowodzi, że poprawnie odczytali sens tekstu i zawarte w nim informacje. Przyczyną negatywnego wyniku pozostałych realizacji były: pobieżne czytanie zaproponowanych odpowiedzi, niezrozumienie treści wynikające z braku wiedzy na temat kultury wysokiej.

Zadanie 4. również było umiarkowanie trudne i dotyczyło znajomości leksyki kaszubskiej (poziom wykonania – 54%). Wykonanie polecenia wymagało podania antonimów do dwóch występujących w tekście słów. Z podaniem antonimów do dwu słów zdający w większości sobie poradzili. Pozostali albo nie zrozumieli znaczenia terminu „antonim” – podając synonimy, albo nie podali antonimu do jednego ze słów, nie uzyskiwali wówczas punktu za zadanie. Były też prace bez odpowiedzi.

Zadanie 5. (poziom wykonania – 44%) składało się z dwóch części. W pierwszej należało wybrać do jakiej grupy leksykalnej należy użyty w tekście zwrot *to smakô za wicy*. Część druga polegała na przełożeniu frazeologizmu na język polski. Błędy polegały na tym, że część zdających nie wie, na czym polegają różnice między zapożyczeniem, frazeologizmem, żargonizmem, a wulgaryzmem i wybrała niepoprawną odpowiedź. Część zdających nie udzieliła odpowiedzi na drugą część zadania.

W zadaniu 6. należało (poziom wykonania – 71 %) napisać własnymi słowami, jaki jest stosunek autorki tekstu do kaszubskiego komiksu. Okazało się ono dla zdających łatwe.

Struktura tekstu, świadomość językowa

Zadanie 2., otwarte, okazało się dla zdających najtrudniejsze w arkuszu (poziom wykonania – 21%). Polegało ono na udzieleniu odpowiedzi o funkcję kompozycyjną pytania zawartego w trzecim akapicie tekstu. Błędne odpowiedzi dotyczyły podawania definicji pytania retorycznego bez związku z tokiem argumentacyjnym obecnym w tekście.

Zadanie 3., zamknięte, wymagało rozpoznania użytych w tekście środków językowych (poziom wykonania – 29%) i było dla zdających trudne. Zdający w większości nie wykazali się wiedzą dotyczącą cech gatunkowych tekstu, pojawiającą się już na trzecim etapie edukacyjnym.

Zadania 7.–10.

Druga wiązka zadań odnosiła się do tekstu *Ô przewwach* (Michôł Büllmann). Zrozumienie tekstu było podstawą do rozwiązania zadań 7.–10. sprawdzających umiejętności z II obszaru podstawy programowej.

Rozumienie sensów tekstu na różnych jego poziomach

Zadanie 7. (poziom wykonania – 54%), polegało na wyszukiwaniu informacji złożonych, czyli na określeniu trzech źródeł pochodzenia przezwisk. Stanowiło ono wprowadzenie do analizy tekstu i wymagało odczytania jego sensu. Część zdających wskazała na dwa źródła, część nie podjęła się odpowiedzi na to pytanie. W obu przypadkach otrzymywali oni 0 punktu.

W zadaniu 8. należało dobrać dwa synonimy. Okazało się ono dla zdających trudne (poziom wykonania – 38%). Przyczyną błędnych odpowiedzi było mylenie pojęć synonimu i antonimu lub niezrozumienie znaczenia podstawowego słowa, czyli niedostateczna znajomość leksyki kaszubskiej.

W zadaniu 9. (poziom wykonania – 25%) należało wybrać stwierdzenia zgodne z sensem tekstu. Zadanie sprawdzało rozumienie tekstu na wszystkich jego poziomach. Za wskazanie trzech poprawnych odpowiedzi zdający otrzymywał jeden punkt. Przyczyną błędu było niezrozumienie czytanego tekstu.

2. Problem „pod lupą”

Streszczenie

Zadanie 10. polegało na napisaniu streszczenia tekstu *Ò przewach* (Michôł Büllmann) o objętości 40–60 słów. Zadanie było dla zdających umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 50%). Większość zdających poradziła sobie z kryterium liczby słów. Także ze wskazaniem tematu większość nie miała kłopotu. Zdający najczęściej tracili punkty za brak logicznej ciągłości wywodu. Niżej przedstawiono przykłady realizacji zadania, streszczenia w pełni poprawne oraz rozwiązania z typowymi błędami popełnianymi przez zdających.

Przykład 1. i Przykład 2. Zdający zmieścił się we wskazanej liczbie słów, określił poprawnie temat tekstu i co na ten temat w nim powiedziano, zastosował adekwatny poziom uogólnienia tekstu, streszczenie jest logicznie i spójne. Streszczenia w pełni poprawne – 3 punkty.

Przykład 1.

Michôł Büllmann we teksce „Ò przewach”
chcë pòkazac jak to je na Kaszëbach z przewachem.
Òm daje że przewach sã bô tige golke miszkuse, g co
te ndoisz. Autor chce pòkazac jako me jersme
fajn familia bô kazdi we we so zna nie pò miemie
lë. Ò ò przewach. òm mesli że to je tacz
narodowi zwëk.

Przykład 2.

Kòzdi mō swojã przewã może je to narodowi zwëk.
Kaszëbi ùlubilë so wiechtërne uiona. Wiele je teli
samich stądka sã wzrã sã zwëk nòdłòwienia
przewów, chtërne bierã sã bierã sã z tego, pdze
chtas mieszkô, abò czi sã zajimô. Pò dzysô jistnieją
przewëska, Kaszëbóm sã widzą, ni ma co sã o bierã.

Przykład 3. Zdający zmieścił się w wyznaczonym przedziale słów, ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście, jednak nastąpiły zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia oraz logicznej spójności streszczenia – 2 punkty.

Przykład 3.

szpòrtowno

Zadanie 10. (0-3)

Napiszë scygnienié tekstu skłódayacé sã z 40 – 60 słów.

Utwórcã porusziwô temat przëzwësków i ôkreślã gò jak „narodowi zwëk”. ^{na kaszëbskich wsach} Jégò jaczé sã przëczënë przëzwów (popularnosc jednich miô). Wëpisujë przykłãdë przëzwów z iacégò wżãtich i ôkreślã zdôbãta, z jacich mbarã brãc sã przëzwé. Podkreslã, że jistniãzã tã dzysã i widzã sã kaszëbóm. Podsumowujë, że jégò przëzwé skò czësto ^{mu} pasëje. 2 pła

Przykład 4. Zdający ogólnie zarysowuje temat poruszany w tekście, jednak występują zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia, brak w streszczeniu odwołania do głównej treści tekstu, kolejne części wypowiedzi nie wiążą się w logiczną całość – 1 punkt.

Przykład 4.

Michôł Bùllmann u d. ò „piewach” jógò ò piewach, ò sùjim, mōli Bùllmann, pizã ò zãmòlãch piew, ò tim jak òne sã wde, ò go pizã ò ò tim że piewé sã dobre, bô chòc wiedzã ò lëdze wiedzã ò lëdze jidze, ò to ie zãmòd piewé sã me Karëbach ò mardari wëk.

Wystąpiły prace, w których zdający nie podjęli się realizacji tego zadania.

Zadanie 11. – tłumaczenie tekstu z języka kaszubskiego na język polski

Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne (poziom wykonania – 51%). Tekst przysporzył sporo kłopotów, przede wszystkim dlatego, że zawierał związki frazeologiczne nie dające się w prosty sposób oddać w polszczyźnie. Poza tym bazował na kulturowych wartościach, opisując zdarzenia i sytuacje, o których młode pokolenie mogło usłyszeć, rzadziej jednak przeżyć osobiście. Sporo problemów mogła stworzyć specyficzna składnia, a przede wszystkim zasoby leksykalne wypełnione słownictwem nieużywanym w codziennym języku. Maturzyści w większości umiejętnie odczytywali główną myśl tekstu, rozumieli w przybliżeniu poszczególne frazy, natomiast rozumienie konkretnych frazeologizmów i niektórych wyrazów stało się poważnym problemem (za co stracili najwięcej punktów). Zdający bez większych kłopotów podawali znaczenia elementów spajających.

Zadanie 12. – wypracowanie

To zadanie sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji tekstu o tematyce kulturowej lub umiejętność analizy i interpretacji porównawczej tekstów literackich, a także umiejętność tworzenia własnego tekstu. Tematy wypracowań odnosiły się do utworów niewymienionych w informatorze.

Maturzyści mieli do wyboru jedną spośród dwóch form wypowiedzi: wypowiedź argumentacyjną, która mogła przybrać formę rozprawki, szkicu krytycznego lub eseju oraz interpretację porównawczą dwóch utworów literackich. Zadanie okazało się dla zdających trudne, jedynie 39% otrzymało za jego realizację maksymalną liczbę punktów.

Temat 1. Czë zgôdzôsz sã ze scwierdzenim, że procëmnotë sã przëcygają? Òmówi zagadnienie w narzeszenim do pòdónégò tekstu i jinëch tekstów kùlturë. Twòja prôca mùszi miec bënômni 300 słów.

Przedmiotem interpretacji był tekst Romana Robaczewskiego *Wierzta dlô drëcha*. Przeciwiënstwa to jeden z bardziej noënych problemów w egzystencji człowieka, chëtnie poruszany w różnych tekstach kultury, zatem zdający mógł się posłużyć bogatym zasobem źródeł potwierdzających tezę.

Zadaniem zdającego było zrozumienie sensu załączonego fragmentu, określenie jego problematyki i wykorzystanie jej w wywodzie argumentacyjnym na potwierdzenie swojego stanowiska. Do kolejnych argumentów zdający miał wykorzystać inne teksty kultury – którym okazały się głównie sztandarowe teksty literackie, w tym poemat Hieronima Derdowskiego *Ô panu Czôrlińszcim co do Pùcka pò sêcë jachôł* czy powieść A. Majkowskiego *Żëcé i przigòdë Remùsa*. Maturzysta realizujący ten temat miał w zasadzie do wykonania dość proste zadanie, jeśli mowa o określeniu problemu, sformułowaniu stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu i poprawność rzeczową. Najwięcej usterek pojawiło się w kategorii poprawność językowa, gdzie zdający tracili najwięcej punktów.

W tegorocznej edycji egzaminu częste były wypracowania napisane w języku kaszubskim. Podejmujący się pisanie pracy w języku ojczystym tracili punkty w kategoriach: poprawność językowa i poprawność zapisu. Największym problemem zdających okazały się znajomość gramatyki i ortografii języka kaszubskiego, często też o zmniejszeniu liczby punktów decydowała powierzchowność argumentacji.

Przykład 5. Wypracowanie ocenione na maksymalną liczbę punktów za realizację wszystkich kryteriów.

Przykład 5.

WYPRACOWANIE

na temat nr.....¹.....

Uwalając na płótnie życia tak piękne obrazy
jak przyjaźń czy miłość, mierzysz zastanowić może
jakich środków ~~wyrazów~~ artystycznych należy użyć,
aby uzyskać ciekawą i prawdziwą ^{relację} ~~przysięgę~~.
Niewątpliwie, jednym z pociągów pędza będzie
sroczunek, zaufanie czy śmiałocien' humoru,
ale czy dobrym pomysłem jest potężenie zupełnie

odmiennych palet kolorów w celu wystawienia kontrastu? Czy kontrast cech charakteru, zachowań, poglądów może ~~porównać~~ oświecić relację, czy jednak jak to mówi stare porzekadło - „przecimienistwa się przyciągają”? Wydaje mi się, iż jest to niezwykle skomplikowana kwestia, jednakże to powiedzenie ma w sobie wiele prawdy.

Roman Robaczewski w tekście „Wieniec dla drócha” ukazuje sylwetki dwóch znanych Kaszubów i przedstawia czytelnikowi ich oddaną ^{potopuje} relację. ~~Przedstawia~~ ~~jako~~ jako niezwykle zgrany duet. Hieronim ~~Derdowski~~ ^{ego} oraz Feliks ~~Czornicki~~ ^{ego}. Tych dwóch mężczyzn łączył stan nie tylko stan kawalerski i naletność do Związku ^G Polskich Kawalerów, ale i wielka przyjaźń, której podstawą było kaszubskie pochodzenie i język oraz troska o polską kulturę, poddaną germanizacji. Pomimo ^G tego, ~~tych~~ te dwie osoby różniły się niewiarygodnie charakterologicznie, jak i podejściem do życia. ^G Derdowski - dusza artysty, ogromne poczucie humoru, w każdym potrafił uprzeć coś wesołego, natomiast Czornicki - sumienny i obowiązkowy ^{adul} pracownik banku, w żaden sposób nie potrafił ^{adul} takiej lekkości życia, jak jego przyjaciel. Mimo tak przeciwnych usposobień, Derdowski zdecydował się przedstawić swojego друга jako głównego bohatera ~~starego~~

do miesienia chwałade. Oprócz tego, uważam, że dopetrwali oni swoje osobowości w bardzo prozaiiczny sposób - ^{Trzeba} ~~jak~~ potrzebować siuchowa, który nie przerywałby jego myślowe, ~~Angia~~ Remusowi brakowało pełnych entuzjazzmu, basurych opowieści. Oba stanowili wspierającą się całość, w której ceżyłki różnorodności ~~spojęte~~ ^{spojęte} ~~wspierające się~~ ^{spojęte} jak ~~piłka~~ podobnymi fundamentalnymi wartościami. Jestem przekonana, że u bohaterowie, pokazują, iż warto "urpać inność" z drugiego człowieka, gdyż to uwy nie tylko tolerancji, nie tylko czyni życie po prostu bardziej interesującym, ale i zapewnia wypełnia niektóre "braki" w nas samych, do których wypełnienia potrzebujemy drugiego człowieka. Dzięki prawdziwej relacji opartej na przeciwnościach możemy odkryć jeszcze bardziej naszą tożsamość i osobowość.

Bardzo radującym serce odkryciem jest również to, iż właśnie taka, przypała oparta na kontraście dwóch jednostek, ^{funkcyjnie} ~~wpaja~~ ^{jako niezwykle potrzebny do własnego rozwoju} się dzieciom, ^{funkcyjnie} ~~wpaja~~ ^{jako niezwykle potrzebny do własnego rozwoju} już od najmłodszych lat. Doskonałym tego przykładem będzie stonnik ^{na lekcji kaszubskiego} "Mój stonnik" autorstwa Marzyny ~~Dembeck~~ Dembek. Bismy bohater Maciek, zawsze marzył o nadmierzających przygodach do dalekich krajów. Jednej nocy zjawila się u niego wrota Anka. W ten ~~sposób~~ ^{sposób} zawięta się przygoda małego chłopca. Wrota ukazują mu piękno Kaszub i ich

najskrytsze ratamarki. Między bohaterami nawiązuje się przyjaźń. Pomimo tego, iż Maciej jest kilkuletnim chłopcem, a Anka studentką wróżki, mającą, bagatela, sto dwadzieścia lat, odkrywają oni wspólną drogę. Macieja fascynuje inność wróżki - jej wygląd, fantastyczność i fantazja. Wróżka uczy go szacunku, wiet, tolerancji i akceptacji różnorodności, a sama zachwyca się otwartością i ciekawością chłopaka. Świat utopijny. To pojęcie edukacyjne uczy już najmłodszych czytelników, że jeśli nie różni^{my} się fundamentalne wartości, przyjaźń można zbudować na precyzji, gdy odmiennosc może stać się moją, za którą niejedem z chęcią podziży i umocni. Tym samym swoje własne „ja”. Nie można zbudować przyjaźni, jeśli nie ma znajdziemy wspólnych podstawowych wartości życiowych.

dobrze ciekie wypracowania **BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)**

jak to było na pro^{to} tak jak Remus i Traja dumni byli ze swoje karubskosci, brunili ideały i odznaczyli się ogromną odwagą, tak każda przyjaźń powinna mieć „wspólną tożsamość”. Jednak na ~~tych~~ ^{tych} ~~fama~~ tak dobrze przygotowanym piórze, to właśnie kontrastowe barwy ~~charakteru~~ ^{zachowań} charakterów i różnorodne pociągnięcia pędzi ^{zachowań} sprawiają, że obraz staje się pełniejszy i bardziej interesujący. Takie barwy najpiękniej się mieszają i tworzą coś, czego jedna gama kolorów by nie osiągnęła, bo precyzności potrafią pięknie współgrać i nadać nowy sens życiu.

Zadaniem maturzysty, który wybrał temat 2. było przedstawienie koncepcji interpretacji porównawczej dwóch tekstów poetyckich *Jesień* (Aleksander Labuda) i *W jesień* (Léon Heyke). Niezależnie od wyboru tematu zdający pisali wypracowanie o charakterze argumentacyjnym liczące co najmniej 300 słów. Napisanie wyczerpującej analizy porównawczej dwóch tekstów poetyckich okazało się dla zdających umiarkowanie trudne.

Utwory te, mimo podobnych tytułów, różniły się od siebie zasadniczo. Motywem spajającym była ich tematyka, natomiast inne były systemy poetyckiego obrazowania i ukryte głębsze sensy. Podejmujący to zadanie trafnie wskazywali, że elementem wiążącym jest jesień, jej nieuchronność i zmiany w przyrodzie, a tym samym też w nastroju człowieka. Oba utwory traktowały o zjawiskach przyrody, ale jeden z nich wykorzystał to nawiązanie do przejścia na szerszy obszar dotyczący tożsamości i walki o trwanie Kaszubów. W każdym z utworów poeci osiągnęli swoje zamierzenia poprzez stosowanie innych środków artystycznych. W tym obszarze zarysował się ważny problem zdających, powtarzający się w poprzednich latach, mianowicie brak wiedzy z zakresu poetyki, funkcjonalnej analizy środków artystycznego wyrazu. Efektem tego były powierzchowne analizy utworów, bez odwołania się do głębszych pokładów treści ukrytych pod warstwą artystycznego obrazowania. Zdający nie dokonali dostatecznie głębokiej analizy i interpretacji utworów, nie odwołali się też w zasadzie do kontekstów interpretacyjnych (np. historycznoliterackiego, historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego) pogłębiających odczytane sensy utworów.

Przykład 6. Praca, która spełnia wszystkie kryteria, występują nieliczne błędy w zakresie poprawności językowej i poprawności zapisu, zdający nie podjął próby tworzenia tekstu w ojczystym języku.

Przykład 6.

WYPRACOWANIE

na temat nr.....2.....

30 pkt

teksty: Wiersze Aleksandra Labudy i Leona Heyke Tęczy & mgoty
temat: czyli...jedna z por. roku - jesień. Oba utwory opisują przyrodę
w czasie trwania jesieni. Przyroda opisana w dw. wierszach jest
poważna i szara, co spowodowane może być zimnym wiatrem, cy
stare zimy, liście z drzew albo częstymi opadami deszczu, a
czasami nawet grad.
Aleksander Labuda w wierszu pt. "Jesień" mówi o tym jak se

skonczyło się lato, a wraz z uderzeniem jesieni, przyroda zaczęła się zmieniać. Jesień zbiera nasz kraj z kolorów i cudownych roślin, jest bardzo smutną porą roku, i uszedłobym. Możemy dostrzec po n. sadach, n. drzewach, n. niekiedy, który zrywa liście z gałęzi drzew. Jednak ostatnia wiosna mówi nam, że jesień n. koniec się skńczy. Na jej miejsce po raz kolejny przyjdzie zima, a później wiosna, która dzięki przyrodzie do życia, sprawi, że nasz kraj będzie nowym znowu, którym i radosny. Obudzenie się przyrody podważa następuje do samokształcania, z którym do czynienia mamy n. Ziemi. Nskazuje nam na to ostatnie słowa niemieckiego. "Nikt nie - zec na nieczci. ~~te~~ mdrze" Mor. ~~które~~

Takim samym, jak jesień n. niemieckiego Aleksandra Labudy można rozumieć także jako metaforę wojny, która spowienierza nasz kraj, odbiera mu cenne skarby, zniszczyła. Ale później, gdy cięży uderzył pokój, tak jak wiosna, wszystko zaczęło się od nowa, samokształcanie i ~~zabieranie~~

leoni Heyke n. niemieckiego pt. "N. jesień" opisuje pięknym i pogodnym, powym sposobem. ~~W~~ to również mówi o zimnym, gwałtownym niekiedy, dręczym na polu, n. lesie, a nawet na morzu. Oni podążają się szare, brzoje coraz bardziej, widać prostotę i ciepło lata. Dla zwierząt oznacza to naddochodzący czas spoczynku, zapadanie n. zimowy sen, który będzie trwać aż do wiosny. Teraz, jesienią dionego się głęboko, przed wszelkim wieloznacznym i zimnem. I dzień spada liście, przez co stają się "nagie", smutne, ~~powie~~ powie. Wszędzie wiatr jest coraz głośniejszy, jakby chciał być dźwiękiem n. domostwa. Nagle nowo ~~tych~~ s. na wiecie pojawia się.

Ślaby promyk słońca, który daje nadzieję, przyrodzie, że wiebanem znowu
dłubki się do życia.

Wiersze Aleksandra ~~Łabudy~~ Łabudy i Leona Heyke sprawiają
całkowicie w nostalgiczną, melancholijną nastrój. Płaczące udręki
odbiory, bardzo dokładne opisywanie jesiennej przyrody. Jesień,
która przychodzi do nas wraz z radościami lata ciepłego,
przyjemnego lata, wydaje ci nam się najsmutniejszą porą roku,
co by wykorzystać dla karmienia prec. Przyroda tak żywa latem,
radosna, nagle zapada w sen. Dni są coraz krótsze, zimniej,
coraz rzadziej na niebie pojawia się a płatowich promyk
słońca. Porywa się też wiatr i deszcz, liście spadają z drzew,
przykrywając jeszcze niedawno zieloną trawę. Świat nagle traci
kolory. To właśnie w swoich wierszach opisuje Aleksander ~~Łabuda~~
Łabuda i Leon Heyke. Oj samoczoja jednak, że ta smutna pora
roku w końcu się skończy, a wiosną wszystko znowu będzie żywe
i kolorowe, na niebie pojawi się ciepłe słońce, a zwiędła dłoń
się z zimowego snu.

Język łemkowski

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Egzamin z języka łemkowskiego na poziomie rozszerzonym polegał na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch danych do wyboru tematów. Temat 1. wymagał napisania wypowiedzi argumentacyjnej związanej z fragmentem tekstu *Желізниця жытя*, którego autorem jest Гавриіл Гатінгер-Клебашко, natomiast temat 2. – napisania interpretacji porównawczej wierszy (postawienia tezy interpretacyjnej i jej uzasadnienia): *Весняна рефлексия* (Олег Рыджанич) i wiersza bez tytułu Sawyna.

Zadanie w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzało wiadomości oraz umiejętności ujęte w podstawie programowej języka mniejszości etnicznej (poziom rozszerzony) w czterech obszarach: I. Zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego; II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji; III. Tworzenie wypowiedzi; IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdających obowiązywały również wymagania z poziomu podstawowego oraz z wcześniejszych etapów edukacyjnych (szkoła podstawowa, gimnazjum).

Egzamin z języka łemkowskiego zdawały trzy osoby.

Wnioski i rekomendacje

1. Analiza zadań związanych ze znajomością leksyki, w tym frazeologii, z języków mniejszości oraz języka kaszubskiego skłania do refleksji, że część zdających ma kłopoty z biegłym posługiwaniem się językiem literackim oraz że występują braki związane ze znajomością zasobu leksykalnego poszczególnych języków. Stąd też w realizacji wypracowań, w tworzeniu tekstu własnego występują powierzchowne analizy utworów literackich czy innych tekstów kultury, z wykorzystaniem ubożego słownictwa, bez głębszych analiz i odniesień.
2. W redakcji streszczenia największy kłopot zdający mieli z hierarchizowaniem i uogólnianiem informacji oraz z zachowaniem jednolitego stylu swojej wypowiedzi. Analiza odpowiedzi zdających z języków mniejszości oraz języka kaszubskiego prowadzi do wniosku, że konieczna jest praca nad zrozumieniem istoty i celu tej formy wypowiedzi.
3. W wielu wypracowaniach maturalnych na poziomie podstawowym i rozszerzonym zdający nie potrafili zbudować spójnego wywodu o charakterze argumentacyjnym. W pracy z uczniami należy zwrócić uwagę, że pogłębiony argument powinien zawierać analizę danego problemu i jego interpretację, a nie streszczenie tekstu, który do argumentacji został użyty. Wydaje się więc, że szczególnie nacisk należy położyć na kształcenie umiejętności formułowania trafnych, popartych przykładami, pogłębionych argumentów i budowania z nich logicznego wywodu.
4. Podobnie jak w latach poprzednich kłopoty maturzystom sprawiła interpretacja tekstu poetyckiego na poziomie podstawowym oraz interpretacja porównawcza na poziomie rozszerzonym. Chodzi o uargumentowanie koncepcji interpretacyjnej. Brak sprawności w odczytywaniu znaczeń przenośnych, niewielka znajomość symboli i kontekstów kulturowych, ale także brak umiejętności funkcjonalnej analizy środków stylistycznych uniemożliwia napisanie dobrej pracy maturalnej.
5. Należy także zwrócić uwagę na kompetencje językowe zdających. Podobnie, jak w latach poprzednich, najniższe oceny zdający otrzymali za poprawność językową oraz poprawność zapisu. Zaburzenia językowe mają duży wpływ na konstruowanie toku argumentacyjnego – nieprzestrzeganie reguł składniowych i interpunkcyjnych bardzo często uniemożliwia komunikatywne przedstawienie własnego stanowiska i jego uzasadnienie. Stąd też konieczne jest kształcenie umiejętności komunikatywnego i zgodnego z obowiązującymi zasadami wypowiadania się.